PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto V - Štev. 205 (1295) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST torek 30. avgusta 1949 Cena 15 lir - 2.50 din

GRŠKI DEMOKRATIČNI BORCI obsojajo informbirojevsko propagando

Izjave številnih borcev demokratične armade Grčije zanikujejo lažne trditve informbirojevskega vodstva, ki hoče lastno krivdo za sedanje stanje v grškem demokratičnem gibanju prevaliti na Jugoslavijo - Ustreljen demokratični borec, ker je izjavil, da je imela demokratična armada več uspehov pred zamenjavo generala Markosa

ATENE, 29. — Radio «Svobodna Grčija» javlja, da je sovražnik 27. avgusta nadaljeval svoje napade na Grammosu in skušal zavzeti nove položaje. Sprožil je silovite napade na sektorjih Papuli, Poli in Gagos Karauli. V Papuli so oddelki demokratične vojske izvedli protinapade s silovitim topniškim ognjem in so kljub neugodnemu položaju izboljšali svoje položaje. Sovražnik je imel 220 mrtvih in 603 ranjene. Računajo, da je imel sovražnik na Grammosu do 26. avgusta 826 mrtvih in 2708 ranjenih. V vsej Grčiji pa je imel sovražnik 27. avgusta 1500 mrtvih in 3700 ranjenih.

Isti radio javlja, da je grška demokratična vlada poslala OZN spomenico, v kateri navaja razne predloge demokratične Grčije za rešitev grškega vprašanja in obravnava te predloge ter predlaga OZN, naj posreduje za pravično in demokratično rešitev.

Moskovski radio je včeraj sporočil poročilo albanskega ministrstva za obrambo, v katerem se zatrjuje, da bodo, v želji, da se ohrani mir, vse oborožene osebe, ki bodo prišle iz Grčije, najsi bodo monarhofašisti ali demokrati, razorožene.

V odgovor na klevete informbirojevcev proti Jugoslaviji, ki hočejo zvaliti krivdo na Jugoslavijo za svoje izdajstvo nad demokratično Grčijo, so številni borci in oficirji demokratične armade Grčije, ki so sodelovali v bitkah na Vičiju in Kajmakčalanu, te dni podali izjave, s katerimi zanikujejo napade Informbiroja. Te izjave so hkrati težka obtožba vodstva KP Grčije, ki hoče prevaliti na Jugoslavijo lastno krivdo in krivdo sovjetske zveze za stanje v grškem demokratičnem gibanju.

Ni Markosa — ni borbe, so govorili borci. Borcem so govorili, da se bojijo predati se monarhofašistom kot pa iti v Jugoslavijo.

Vsi borci, ki so pribežali v Jugoslavijo, obsojajo laži o sodelovanju Jugoslavije z monarhofašisti. Borec Panajotis Haralangos je izjavil, da je skušala skupina monarhofašistov njegovo skupino obkoliti in se je v ta namen napotila proti jugoslovanskem ozemlju. Toda jugoslovanski vojaki so zavzeli položaje ob meji in monarhofašiste prisilili na umik. Panajotis pa je pribežal na jugoslovansko ozemlje, kjer so ga jugoslovanski vojaki sprejeli odprtih rok, potem ko so ubili nekega fašista, ki je hotel prestopiti mejo.

Tudi več drugih borcev je podalo podobne izjave in poudarilo, da niso verjeli, kar so jim govorili proti Jugoslaviji. Skupina 254 borcev in oficirjev, ki so pribežali v Jugoslavijo, je v svoji izjavi poudarila, da so jih jugoslovanski graničarji sprejeli bratsko in nudili potrebno pomoč ranjencem. Poudarili so, da niso verjeli klevetam, in dejali: Nismo verjeli, ker vemo, da so se jugoslovanski narodi borili proti imperializmu in da je Jugoslavija ljudska demokratična država, ter smo prav zato prišli v Jugoslavijo.

Podporočnik demokratične armade Argir Krstevski je izjavil, da je bil njegov brat, ki je bil partizan od avgusta 1947, utreljen v polovici februarja t. l., ker ni soglašal s politiko CK KP Grčije do Jugoslavije. Mož njegove sestre, pa je bil ustreljen v maju t. l., ker je na neki konferenci izjavil, da je imela demokratična armada več uspehov pred zamenjavo generala Markosa.

Brzojavka uslužbencev jugoslovanskih ustanov v ZDA maršalu Titu

NEW YORK, 29. — Uslužbenci jugoslovanskih ustanov v ZDA so poslali predsedniku vlade FLRJ maršalu Titu tole brzojavko:

V zvezi z okrepljeno kampanjo proti naši državi in z zadnjimi sovjetskimi notami pozdravljajo uslužbenci jugoslovanskih ustanov v ZDA našo vlado in njeno načelno stališče pri obrambi suverenosti naših narodov ter pravilnih odnosov v naprednem gibanju sveta. Smo na takem mestu, da lahko takoj vidimo vso zlaganost in zlobnost klevet proti novi Jugoslaviji in kjer lahko jasno vidimo žalostne posledice nedemokratičnih odnosov ZSSR do socialističnih držav in vsega naprednega sveta. Vidimo, da zadnje sovjetske note zmanjšujejo ugled ZSSR na svetu.

Popolnoma odobravamo odgovore naše vlade, v katerih je jasno izraženo, da sta samostojnost in suverenost naših narodov naša lastna pravica in da je naša domoljubna dolžnost braniti jih. Protestiramo proti metodam, ki jih uporablja ZSSR zoper nas. Poudarjamo, da je praksa pokazala popolno nenačelnost, neupravičenost in neuspeh teh metod «prepričevanja» in je edina pot za rešitev spora tista, ki jo predlagata naša vlada in naš Centralni komite.

KOROŠKI SLOVENCI v borbi proti germanizaciji

Protestna zborovanja v Jugoslaviji proti sovjetskim notam, ki žalijo jugoslovanske narode

CELOVEC, 29. — Pred volitvami poslancev za pokrajinsko skupščino na Koroškem je Demokratična fronta delovnega ljudstva poslala razglas vsem koroškim Slovencem s pozivom, naj glasujejo za Demokratično fronto. V razglasu poudarja, da se postavlja v današnjem stanju za slehernega koroškega Slovenca problem, kako naj se ljudstvo zavaruje pred načrtno germanizacijo, oziroma kako jo zavrne. Program Demokratične fronte delovnega ljudstva, je rečeno v razglasu, daje jasen odgovor na vsa ta vprašanja.

V zvezi z zadnjimi notami Sovjetske vlade vladi FLRJ so delavci priredili po vsej Jugoslaviji zborovanja, na katerih so obsodili te note kot poizkus vmešavanja v notranje zadeve jugoslovanske republike in kot žalitev jugoslovanskih narodov.

Protestnega zborovanja delavcev, ki gradijo novi Beograd, se je udeležilo nad 6.000 ljudi, ki so sprejeli resolucijo, ki pravi, da hočejo voditelji Sovjetske zveze s temi notami upravičiti pred svojim ljudstvom in pred drugimi državami ljudske demokracije svoje sramotno protijugoslovansko postopanje, ki jim ga mednarodno delavsko gibanje ne bo nikoli odpustilo.

Rudarji premogovnikov Banje Luke v Bosni izjavljajo v resoluciji, da nobena kleveta in nobena nota ne bo mogla preprečiti izgradnje socializma v Jugoslaviji ali pa preprečiti ljubezni, ki jo jugoslovanski delavci gojijo do partijskega in državnega vodstva Mi narodi Titove Jugoslavije, se poudarja v resoluciji, se ne bomo dali zavesti v zmoto, ker bi jugoslovanska vlada, če bi se pogajala in sporazumevala z imperialisti, gotovo dobila Slovensko Koroško, kakor je Sovjetska zveza dobila zase 150 milijonov ameriških dolarjev

Protestna zborovanja so imeli tudi v drugih industrijskih in poljedelskih conah Jugoslavije. Ob tej priliki so organizirali tudi dneve udarniškega dela.

Volivno zborovanje bloka levice na Dunaju

DUNAJ, 29. (Tanjug) — Komunisti in socialisti levice so imeli včeraj na Dunaju prvo skupno predvolivno zborovanje, na katerem so govorili predsednik KP Avsstrije Kopplenig in predsednik napredne zveze socialistov levice Ervin Scharf. Zborovanja se je udeležilo nad 15 tisoč ljudi. Kopplenig je poudaril, da predstavlja prvo skupno zborovanje bloka levice proti kapitalizmu in reakciji združitev vseh sil, ki so odločene boriti se za boljše življenje, za mir, za demokratične reforme in za neodvisnost Avstrije. Kopplenig je dejal, da sta dve stranki koalicije, ki sta na oblasti — populistična in socialistična — odgovorni za utrditev izkoriščajočega kapitalističnega gospodarstva v Avstriji in za uvedbo korupcijskega sistema, ki vlada na vseh področjih gospodarskega in socialnega življenja.

Govornik je zaključil z izjavo, da blok levice pričakuje dan volitev, 9. oktobra, z zaupanjem.

Voditelji socialistov levice Scharf je ostro kritiziral vodstvo avstrijske socialistične stranke, ki je v koaliciji s populistično stranko, napravilo vse, da še bolj poglobi razkol v delavskem razredu. Scharf je izrazil zaupanje v uspeh fronte komunistov in socialistov levice.

Napad v Sofiji na šoferja poslaništva FLRJ

SOFIJA, 29. — Dne 23. avgusta je bil v sredini Sofije surovo napaden šofer jugoslovanskega poslaništva v Bolgariji. Napad je izvedlo 5 izdajalcev, ki so po svojem begu iz Jugoslavije dobili zaposlitev v policijski službi v Sofiji.

Rafinerija nafte na Reki je pet dni pred rokom izpolnila mesečni načrt

Delovni kolektiv rafinerije nafte na Reki, ki je 27 dni pred rokom, med prvimi delovnimi kolektivi v naši državi izvršil svoj polletni plan, je izpolnil tudi plan za avgust 5 dni pred rokom.

Delovna brigada mehanikov je v določenem času izvršila vsa remontna dela, tako da so lahko pričeli s proizvodnjo 1. avgusta. Veliko pomoč pri izpolnitvi plana proizvodnje so nudile tudi racionalizacije delavca Bruna Tomassija, ki so jih ta mesec prvič uvedli v delovni proces. Z uporabo njegovih racionalizacij se je povečala produktivnost za 30 odst.

FRANCOSKI NAPREDNI KNJIŽEVNIK CASSOU O JUGOSLAVIJI:

„Vzradoščen sem, ko vidim soglasnost ljudstva s politiko države"

„Vam ni treba iskati prijateljev, dovolj je, da iščete samo priče. Priče pa bodo, nadejam se, postali prijatelji"

BEOGRAD, 29. — Francoski napredni književnik Jean Cassou je v spremstvu svoje žene danes odpotoval iz Jugoslavije v Francijo. Na postaji so ga pozdravili predsednik Zveze jugoslovanskih književnikov akademik Ivo Andrić, predsednik Zveze srbskih književnikov Milan Bogdanović in številni jugoslovanski književniki. Navzoči so bili tudi jugoslovanski veleposlanik v Parizu Ristič in člani francoskega veleposlaništva v Beogradu.

Malo pred odhodom je Cassou izjavil, da bo njegov obisk v Jugoslaviji in vse, kar je videl, zanj drag in trajni spomin. V razgovoru z jugoslovanskimi književniki je Cassou izjavil, da odkrito upa, da ta obisk Jugoslaviji in njenim državljanom ne bo zadnji.

«Borba» objavlja razgovor svojega sodelavca Dušana Popovića z znanim naprednim francoskim književnikom *Jeanom Cassoujem*, ki je je dospel na zemunsko letališče. Ob izstopu iz letala so bile njegove prve besede: «Priče so potrebne, čim več prič mora priti sem».

«Vzradoščen sem,» je dejal Jean Cassou, «nad vsem, kar sem tukaj videl, nad prekrasno deželo, nad temi ljudmi, nad velikim poletom, s katerim kljub vsem težavam na vseh straneh grade. Kdo ne bi osupnil, ko srečuje povsod delovne brigade z razvitimi zastavami, mladince, moške in žene, ki med petjem grade nova mesta, proge, ceste, velike jezove — vse to je zelo vznemirljivo. Vzradoščen sem, ko vidim v tem težkem položaju soglasnost ljudstva s svojim šefom in politiko države — ta enotnost v takem obsegu me je zares osupnila. Hkrati s tem sem si ustvaril vtis zavednosti — in to posebej poudarjam — visoke zavednosti, ki se vnaša v vse, v občutek, da dobro delajo, da imajo prav. Kajti ni stvar samo v tem, da se vodi borba, da se človek samo dobro bori, temveč da se bori za resnico in za pravično stvar, da so v borbi ljudje prežeti s tem globokim občutkom. Ponavljam, zlasti je značilno, da se vsi zavedajo tega, kar grade.

In še nekaj. Povsod na vsakem koraku živi krasen občutek, občutek velike osvobodilne borbe, ki ste jo nedavno vodili. Občutek je živ v spominu ljudi, o njem govori vse, vaše planine, reke, sledovi bitk, še posamezni ožgani zidovi. Na te spomine sem povsod naletel in to potrjuje, da se je tu vodila herojska borba.

Moja želja je — to sporočam vsem jugoslovanskim tovarišem, da bi čim več ljudi iz tujine prišlo v vašo državo: naj tu raziskujejo, naj se razgovarjajo z ljudmi, naj se seznanijo s stvarmi. Pokličite jih — vam so predvsem potrebne priče: naj dobe, naj odnesejo odtod stvarne podatke. Novinarji, književniki, politiki in vsi drugi morajo priti sem. V tej državi se odigrava drama, ki jo je treba vsaj spoznati. Vam ni treba iskati prijateljev. Dovolj je, da iščete — samo priče. Povedati jim morate samo, kaj delate, da jim vsaj pokažete, kaj se pri vas dogaja. Priče pa bodo, nadejam se, postali prijatelji. To ni vprašanje nikakršne tako imenovane propagande, nikakršnega prepričevanja, ampak samo to, da odkrijete dejstva, ljudje pa bodo po tem sami sodili, dobili jasno sliko.»

— Različne tuje radijske postaje poročajo, da je pri nas osebna negotovost, da so celo neki oddelki...

Jean Cassou je godrnjaje zamahnil z roko kot o stvari, o kateri zares ni treba niti govoriti:

«Potoval sem veliko, toda videl nisem nič podobnega. Vi imate gmotne težave: gospodarske težave, vendar pa to samo spodbuja ljudi da delajo s še večjim prizadevanjem.»

— V noti sovjetske vlade se celo pripominja, da je pri nas nekak fašistično-gestapovski režim...

Jean Cassou je ogorčeno godrnjal:

«Nemogoče, nemogoče, to nikakor ni!» — in kot odgovor na to je rekel:

«Kot levičar, kot revolucionaren človek, kot demokrat, republikanec — želim, da bi veliko Francozov dobre volje in svobodne misli prišlo in se seznanilo z jugoslovansko stvarnostjo, da bi vas videli in svobodno sodili — to je lahko samo koristno. Vaša dežela je privlačna — privlačna je njena preteklost in njena sedanjost, privlačna je njena prihodnost.

Pomen teh dogodkov je odvisen predvsem od vas, če je to zares ljubezen do resnice, ljubezen do neodvisnosti, če vi vnašate v to v polnem obsegu zavest in logiko — moreta imeti velik, moreta imeti svetovni pomen. Mislim, da dobi država to vrednost, ko stvar, ki jo zastopa, ni samo njena. Taka država dobiva odlično mesto v človeštvu. Francoska revolucija ni bila samo za Francoze, prinesla je nekaj vsem narodom — imela je svetovni pomen. Kolikor boste vnašali vedno več zavesti v sedanje dogodke, kolikor jih boste osvetljevali, toliko bodo dobivali vedno večji pomen za druge države.»

V 8 urah 517,9 ton premoga nakopala 12-članska brigada v Trbovljah

Delovni učinek znaša 43,16 ton na rudarja, kar je dosedanji največji delovni učinek - S temi uspehi dajejo rudarji odgovor vsem obrekovalcem

TRBOVLJE, 29. — Kot odgovor na klevete in laži informbirojevskih držav dosegajo jugoslovanski rudarji vsak dan nove uspehe in rekorde. Sirotanovićevo gibanje za večjo produktivnost dela v rudnikih se je začelo širiti tudi na druge gospodarske panoge.

Znani so dosedanji uspehi jugoslovanskih rudarjev, ki tekmujejo za čim večjo produktivnost. Dosedanjim rekordom se je v sredo pridružil nov rekord Bičičeve brigade v Raši, ki je v eni izmeni nakopala 502 toni, t. j. 50 vagonov premoga po 10 ton.

Vse dosedanje rudarske rekorde pa so v nedeljo presegli trboveljski rudarji. Petkova 12 članska brigada je dosegla delovni učinek 43.16 ton na rudarja in nakopala v 8 urah 517.9 ton premoga. Dosedanji največji delovni učinek je bila dosegla Ramovićeva brigada, in sicer 36.8 ton na rudarja. Brigadir Petek je množici, ki je rudarje čakala ob izhodu iz rudnika, izjavil med drugim: Z izpolnitvijo naših obveznosti smo hoteli z vse mi silami prispevati k graditvi socializma v naši državi ter dati tako odločen rudarski odgovor vsem, ki nas obrekujejo. Takšne in še večje uspehe bomo dosegali, ker nas vodita tov. Tito in partija.

Pred kongresom ameriških pristašev miru

BEOGRAD, 29. (Tanjug). — Pripravljalni odbor ameriškega celinskega kongresa pristašev miru je objavil izjavo bivšega predsednika Mehike generala Cardenasa, v kateri izraža svojo popolno podporo kongresu. Hujskačem na novo vojno, izjavlja Cardenas, moramo odgovoriti z združitvijo vseh sil, ki se bore za mir.

V zvezi z bližnjim interameriškim kongresom pristašev miru, ki se bo začel 5. septembra v Mehiki, je pripravljalni odbor sporočil, da je doslej prejel številna poročila o utrjevanju gibanja pristašev miru v vsej Ameriki. Iz Guatemale opročajo, da je bil ustanovljen odbor pristašev miru pod vodstvom skladatelja Ricarda Castilla. V Salvadoru se je lotil znani salvadorski književnik Luis Gallago Valdes priprav za ameriški celinski kongres pristašev miru. Na Jamaiki je izjavil podpredsednik zveze sindikatov Can Hill v imenu vseh delavcev Jamaike, da bo vsestransko podprl celinski kongres pristašev miru.

Spominska otvoritev tiskarne «Podmornica» v Ljubljani

LJUBLJANA, 29. — Včeraj so v Ljubljani slovesno otvorili prvo ilegalno partijsko tiskarno «Podmornica» na Brdu, ki je v stari Jugoslaviji tiskala ves propagandistični material ter list «Ljudska pravica».

Tiskarna je bila pred vojno v nekem ljubljanskem predmestju.

Trumanova politika poglablja gospodarsko krizo

Priprave za finančne razgovore v Washingtonu - Tudi Dulles obsoja Trumanovo politiko

LONDON, 29. — Danes je britanska vlada razpravljala o navodilih, ki naj jih da britanski delegaciji, ki bo v sredo odpotovala na razgovore v Washington. Delegacijo bosta vodila Stafford Cripps in Bevin.

V obveščenih krogih izjavljajo, da misli britanska delegacija za rešitev dolarske krize na področju funta postaviti predloge, ki bi obstajali v znižanju vladnih izdatkov in znižanju obdavčenja industrije. Na ta način naj bi se dvignila storilnost in donosnost britanske industrije ter zmanjšali proizvodni stroški. Dalje mislijo zahtevati od Amerike «pomoč», ki bi vsebovala investicije ameriškega kapitala na področju funta, dogovore o surovinah ter povečanje ameriškega nakupa surovin na področju funta ter znižanja ameriških carin. Glede povišanja cene zlata bodo verjetno razpravljali na sestanku mednarodnega valutnega fonda, ki bo v Washingtonu okoli 12. septembra.

Verjetno je, da bodo vladni stroški zmanjšani na račun raznih socialnih ukrepov, ki jih je uvedla sedanja laburistična vlada. Pričakovati je, da bo glede tega prišlo do kritik, ker se bližajo splošne volitve in s tem tudi vprašanje, ali se bo laburistična stranka še nadalje obdržala na oblasti.

Londonski dopisnik «New York Timesa» objavlja, da bodo na dnevnem redu angleško-kanadsko-meriških razgovorov tudi določena politična vprašanja, ker bosta pri razgovorih navzoča tudi Acheson in Bevin. V ameriških krogih so mnenja, da misli ameriška vlada omogočiti tudi Franciji udeležbo pri finančnih razgovorih v Washingtonu.

Iz Pariza poročajo, da sta predsednik sveta OECE in glavni tajnik pripravila poročilo glede razdelitve Marshallove pomoči državam članicam. V sredo se bo sestal glavni svet, na katerem bodo delegacije stavljale svoje pripombe. Znano je, da so številne delegacije kritizirale sedanjo razdelitev. britanska delegacija pa je izjavila, da sedanjega načrta ne sprejme.

* * *

Danes je Truman imel v Filadelfiji govor, v katerem je dejal da obstajalo številni nesporazumi in zgrešene informacije glede mednarodne trgovinske politike ZDA. Dejal je da «poizkus komunizma, da bi gospodarsko in politično dominiral svet, komplicira delo za procvit sveta».

Omenil je nato gospodarske razgovore v Washingtonu in dejal: «1. Demokratične države nimajo nobenega namena vmešavati se medsebojno v njihovo notranjo politiko. 2. Zdravo in procvitajoče svetovno gospodarstvo je potrebno za ameriški mir. 3. Skušajmo zvišati izmenjavo živil med državami. Nimamo namena dajati miloščine. 4. Ne bomo uspeli ustvariti zdravega in procvitajočega svetovnega gospodarstva, če ne bomo stalno posvečali temu namenu vseh naših sil».

Moskovski radio je v soboto oddajal komentar svojega diplomatičnega opazovalca o zadnjem Trumanovem govoru v Miamiju. Opazovalec poudarja, da je bil govor namenjen kongresu in da je nov dokaz gospodarske krize ZDA ter vedno večjih nasprotij v stranki, ki je na oblasti. Truman si skuša zagotoviti podporo bloka obeh strank v kongresu. Če hočemo pravilno oceniti izid glasovanja o programu za oborožitev, je treba upoštevati dejstvo, da se je Truman, zato da bi vplival na kongres, poslužil svoje najtežje artilerije. V komisijah kongresa so imeli dolge demagoške govore Harriman, Acheson, Marshall, general Bradley, itd. Dalje je skupina poveljnikov vrhovnega štaba s povratka iz Evrope poslala kongresu posebno spomenico. Vendar pa je Truman propadel pri svojem poizkusu, da bi kongresu vsilil svoj program.

Komentator zaključuje: Ameriški napredni krogi odločno obsojajo Trumanovo politiko, ki še bolj poglablja gospodarsko krizo in vodi do nevarnih mednarodnih avantur.

To Trumanovo politiko je kritiziral celo senator John Foster Dulles, svetnik republikanske stranke v zunanji politiki. Govoril je v prezbiterijski cerkvi v mestecu Watertown in dejal med drugim, da sedanja ameriška politika nevarno hodi po poti, ki vodi do vojne. ZDA se opirajo na svojo materialno in vojaško silo, kar je nevarno.

Dopisnik Tanjuga izgnan iz Madžarske

BUDIMPEŠTA, 29. — Madžarske oblasti so v soboto pozvale Tanjugovega dopisnika v Budimpešti, naj v 48 urah zapusti madžarsko ozemlje. O tem ukrepu niso madžarske oblasti dale nobenega pojasnila.

OSVOBOJEN JE LANČOU glavno mesto pokrajine Kansu

Liga za demokratično upravo Formoze razkrinkuje načrte imperialistov v zvezi s Formozo - V Mukdenu so sestavili ljudsko vlado za severno-vzhodno Kitajsko

KANTON, 29. — Agencija Nova Kitajska poroča: Prva armada narodnoosvobodilne vojske je osvobodila 26. avgusta Lančou, glavno mesto pokrajine Kansu — most čez Rumeno reko, ki leži v severni Kitajski. Osvoboditev tega mesta in je pod popolnim nadzorstvom ljudske vojske. Lančou ima 200.000 prebivalcev ter je važno prometno središče.

Agencija Nova Kitajska poroča, da je Liga za demokratično upravo Formoze objavila razglas, v katerem razkrinkuje načrt ameriških imperialistov o proglašenju Formoze za japonsko ozemlje, da bi jo na ta način spremenili v vojaško oporišče proti narodom Kitajske in drugih držav Daljnega vzhoda.

V razglasu je poudarjeno, da se prebivalci Formoze dobro zavedajo, po kateri poti naj gredo ter se borijo, kljub kričanju predstavnikov veleposestnikov o «neodvisnosti» tega kitajskega otoka, pod vodstvom Komunistične partije Kitaje za svojo osvoboditev.

Liga poziva prebivalce Formoze, da se združijo in uničijo podle imperialistične načrte, ki jih pozna tudi pred kratkim natiskana ameriška «Bela knjiga».

Radio demokratične Kitajske javlja, da je bila v Mukdenu sestavljena ljudska vlada za severovzhod, ki šteje 41 članov. 300 delegatov je sodelovalo na kongresu predstavnikov ljudstva, ki je trajal 6 dni.

V Šanghaju poudarjajo, da je z osvoboditvijo Lančova demokratična vojska zavzela eno glavnih položajev, Demokratična vojska je osvobodila tudi mesto Jungcing na Rumeni reki.

Iz Hongkonga poročajo, da je 11 članov kuomintanga, ki so pribežali v Hong Kong, objavilo izjavo, s katero obsojajo Čangkajška in njegovo reakcionarno politiko. Izjavo sta podpisala tudi bivši finančni minister Tenghsiao Jen in bivši predsednik kvantunške univerze Sen Sie Hsiu. Izjava poudarja, da so se v zadnjih 20 letih Čangkajšek in njegova klika posluževali kuomintanga v svoje osebne namene. Podpisniki poudarjajo, je treba zapustiti Čangkajška in sodelovati za demokratično Kitajsko.

Iz Šanghaja je prišla v Peking sestra Čangkajškove žene gospa Sun Jat Sen, vdova po ustanovitelju kitajske republike. Po porazu Japonske je živela v Šanghaju in je vedno odklanjala Čangkajškove pozive, naj sodeluje s kuomintangovim režimom. V Peking je prišla na vabilo Maocetunga.

Nov načrt za razdelitev italijanskih kolonij

RIM, 29. — Italijanski listi so objavili poročilo, da je sprejel britanski zunanji minister Bevin italijanskega veleposlanika v Londonu Galaratti-Scottija in mu sporočil, da so napravile zapadne sile nov načrt za razdelitev bivših italijanskih kolonij. Po tem novem načrtu, ki so ga izdelale Britanija, ZDA in Francija, ne upoštevaje OZN, bi dobila Britanija pokroviteljstvo nad Cirenaiko, Eritrejo bi razdelili med Abesinijo in angloegiptovski Sudan, Italija pa bi obdržala upravo v Somaliji.

BEOGRAD, 29. — Ateški in pariški radio sta v soboto javila, da so neznana letala, ki so prišla iz Albanije, bombardirala letališče blizu Prištine na jugoslovanskem ozemlju. Tanjug je pooblaščen zanikati to vest kot lažno.

MELENTIJE POPOVIC

O ekonomskih odnosih med socialističnimi državami

IX.

Naša država je bila glede na svoje industrijsko nerazvitost in pogoje izkoriščanja svetovnega kapitalističnega trga prisiljena na najneugodnejšo strukturo, to je na čezmerni izvoz surovin in polizdelkov. V tem pri- [illegible] na Jugoslavijo so sodelovale vse države socialističnega bloka brez izjeme in v enaki meri kakor kapitalistične. Povsem upravno, pogoji kapitalističnega trga so zakonito silili v to vsako državo, sleherna se je tako obnašala: ena kot izkoriščevalec, ki teži za tem, da bi čim več izkoriščal, druga kot izkoriščana, ki stremi za tem, da bi bil čim manj izkoriščan. Vsak izmed jih je branil «svoje interese» (ki pa jih je podaril kapitalizem). Ne da bi zdaj podrobneje obdelovali ta problem, moramo reči samo to, da je šla Jugoslavija tudi v takšnem okviru po poti čim bližjih in prisrčnejših odnosov s socialističnimi državami, celo tedaj, kadar je to bilo zanjo manj ugodno kakor trgovina s kapitalističnimi državami (kot n. pr. z Madžarsko, o čemer bomo kasneje navedli podatke).

V čem se je to odražalo?

1. Jugoslavija je bila iniciator vseh ekonomskih pogodb z vsemi socialističnimi državami in je pri tem vedno predlagala in se borila za čim širšo menjavo.

2. Jugoslavija je bila iniciator velikih dolgoročnih investicijskih pogodb. Te se po ekonomski vsebini ne razlikujejo, ne odstopajo od temeljnih ekonomskih pogojev kapitalistične menjave dobrin, regulirajo pa menjavo blaga za daljše obdobje; potemtakem obvarujejo gospodarstva socialističnih držav pred konjunkturnimi in drugimi kolebanji, ki so mogoča na svetovnem trgu, še posebno pa pred krizami, katerih učinek se lahko prenese tudi na socialistične države in začasno ustvari težkoče ali celo ogrozi gospodarstvo v nekaterih industrijsko razvitih državah.

Pri tem smo naleteli v nekaterih državah (Češkoslovaška, Madžarska) na nerazumevanje in odpor in smo morali porabiti morje besed, da bi jih prepričali, da so takšne pogodbe kot prva raza medsebojnih odnosov koristne.

3. Jugoslavija se je lotila reševanja teh odnosov predvsem s stališča prijateljstva in kot rezultat tega je bil izvoz posebno konjunkturnih surovin in polizdelkov v države socialističnega tabora razmeroma večji kakor v druge, kapitalistične države, čeprav je to v neki meri onesposabljalo našo državo za menjavo blaga s kapitalističnimi državami in nam delalo resne težave. Mi smo to delali zavestno, kar je brez vsakega pojasnila povsem logično in razumljivo. Toda nekatere druge države niso tako delale nasproti Jugoslaviji niti pred resolucijo Informbiroja.

No, pretirane zahteve po izvozu surovin in hrane, a posebno konjunkturnih surovin in polizdelkov, so imele za našo državo še druge slabe posledice.

Državi, ki v hitrem tempu gradi socializem na temelju hitrega porasta industrije in kmetijske proizvodnje, lahko pretiran izvoz surovin in hrane, ki ni v skladu s splošnim razvojem proizvajalnih sil, škoduje, zavre in celo ogrozi industrializacijo in graditev socializma. Smisel industrializacije je v tem, da krepi proizvodnjo vseh vrst surovin in polizdelkov, s tem pa tudi proizvodnjo izdelanih proizvodov — ker je mogoče samo tako zagotoviti nadaljnji hitri razvoj proizvajalnih sil prav tako v industriji kakor v kmetijstvu. S tem se veča tudi število mestnega prebivalstva. V tem so tudi osnovne težave v graditvi socializma. V kolikor smo prisiljeni pretirano izvažati surovine in hrano, nas to lahko pripelje:

a) do odvzemanja surovin in polizdelkov lastni industriji za izvoz, a s tem do zmanjševanja tempa razvoja nekaterih, za graditev socializma, za ustvarjanje materialne baze socializma nujno potrebnih vej proizvodnje;

b) do povečanja proizvodnje nekaterih surovin in polizdelkov brez zadostne mehanizacije, do povečanja, ki prekaša potrebe, ki ustrezajo domačim potrebam graditve in normalno ugodni menjavi z drugimi državami; zaradi tega nastopi preobremenitev v porabi delovne sile, transporta itd., a zaradi vsega tega slabitev tempa na drugih področjih graditve.

Močan izvoz hrane izpodkopava prehrano čedalje večjega šte-

(Nadaljevanje na 4. strani)

MELENTIJE POPOVIĆ

Sui rapporti economici tra gli stati socialisti

VI.

In base alla legge sullo sviluppo ineguale del capitalismo, lo sviluppo economico dell'ultimo decennio portò a cambiamenti essenziali sul mercato mondiale, tanto nei rapporti fra i paesi sviluppati — sfruttatori e quelli non sviluppati — fruttati, quanto anche nei rapporti all'interno dei paesi sviluppati, sfruttatori.

Primo. Un gruppo di paesi imperialistici con la Germania alla testa che dopo l'America era indubbiamente e tecnicamente il paese più sviluppato del mondo, fu estromesso dal campo della concorrenza mondiale.

Secondo. Sfruttando la congiuntura della guerra e del dopoguerra, le forze produttive dei monopoli americani si sono straordinariamente sviluppate, unitamente alla loro partecipazione allo scambio mondiale.

Terzo. A causa del grande progresso tecnico, in America è grandemente aumentata la produttività del lavoro.

Nello stesso tempo però gli altri paesi industriali capitalistici sviluppati non hanno conseguito alcuno o quasi alcun progresso nè economico nè tecnico.

Ciò portò alle seguenti conseguenze:

1. Ad un'intensificata appropriazione di extra-prodotti; allo intensificato sfruttamento dei paesi arretati e delle colonie in seguito all'aumentata produttività del lavoro nell'America industriale. Con ciò viene ad acutizzarsi la lotta fra i monopoli americani e tutta una serie di paesi arretrati e delle colonie.

2. A causa della loro grande percentuale di partecipazione allo scambio mondiale e per il fatto che la loro produttività del lavoro si trova molto al di sopra della media mondiale, e persino al di sopra del livello degli altri paesi capitalistici, i trusts americani si appropriano della massima parte degli extra-profiti, mentre gli altri paesi capitalistici diventano relativamente sempre più «poveri». Da ciò deriva il vertiginoso arrichimento dell'America ed il contemporaneo relativo «impoverimento», p. es., dell'Inghilterra, della Francia, ecc.

Ciò significa che i trusts americani sono oggi in effetti i principali padroni del mercato mondiale ed i principali sfruttatori dei paesi arretrati e delle colonie, mentre gli altri paesi capitalistici sono diventati una semplice leva sussidiaria dei primi, con cui essi effettuano lo sfruttamento; vale a dire, questi paesi svolgono la loro funzione a beneficio dei monopolisti americani, ricevendo parte del bottino.

CARATTERISTICHE DEL MERCATO MONDIALE

Il mercato mondiale è il risultato dello sviluppo della produzione mercantile capitalistica perchè «il capitalismo non è che il risultato di uno scambio di merci, largamente sviluppato che oltrepassa i confini dello Stato». (Leni, Op. scelte, edizione russa, IV libro, pag. 39).

Il fenomeno dello sviluppo ineguale è per il capitalismo la legge che provoca un forte aumento delle forze produttive anche là, dove non esiste un'adeguata base di materie prime, per cui l'ulteriore sviluppo richiede l'unificazione economica di immensi territori per ottenere queste materie prime e per poter vendere le merci. Perciò Stalin dice:

«Già nel secolo scorso, lo sviluppo del capitalismo ha dimostrato la tendenza all'internazionalizzazione del modo di produzione e di scambio, all'eliminazione del provincialismo nazionale, all'avvicinamento economico dei popoli e all'unificazione graduale di immensi territori in un organismo solo. L'ulteriore sviluppo del capitalismo, lo sviluppo del mercato mondiale... hanno rafforzato ancora di più questa tendenza con l'aver legato i popoli più diversi con i vincoli di una divisione internazionale del lavoro e di una dipendenza reciproca generale». (Stalin: Il marxismo e la questione nazionale e coloniale, edizione «Kultura», pag. 148).

Nel suo ultimo stadio, nell'imperialismo, il capitalismo abbraccia tutto il mondo, diviene sistema mondiale della economia, crea un forte mercato mondiale, collegando le singole economie nazionali nel sistema economico mondiale, in una catena in cui le economie nazionali sono soltanto parti di essa, suoi anelli. Il capitalismo sollega completamente tra loro le singole economie nazionali autonome e le porta alla loro dipendenza reciproca.

Il mercato mondiale è divenuto perciò la condizione dell'esistenza del capitalismo sviluppato, Tuttavia:

«In quanto questo processo esprimeva un'enorme sviluppo delle forze produttive; in quanto facilitava l'eliminazione dello isolamento nazionale e del contrasto di interessi di diversi popoli, esso è stato e rimane un processo progressivo perchè prepara le condizioni materiali per la futura economia socialista mondiale». (Idem, pag. 148)

Ciò significa che l'ulteriore sviluppo dell'economia e del mercato mondiale deve andare in direzione di un collegamento e rafforzamento ancora più gran-

(Continua in 4. pagina)

TRŽAŠKI DNEVNIK

Zdravstveno in socialno nezavarovani delavci pri anglo-ameriški vojaški upravi

Stavka delavcev avtomobilskega parka vojaške uprave - Borba v montažnem oddelku Tovarne strojev se nadaljuje - Stavka bančnih nameščencev in železničarskih delavcev

Obnašanje angleške policije z napadom na civilne delavce, ki so zaposleni v njihovem avtomobilskem parku, je dvignilo med prebivalstvom val gnusa in odpora. Pretepanje nekaterih delavcev s strani vojaške policije, ker so jih po krivici osumili tatvine, preveč spominja na načine, ki se jih angleški kolonisti poslužujejo v svojih kolonijah, kjer ječijo pod njihovim krvavim bičem milijoni kolonialnih narodov.

Nedvomno so angleški policisti mislili, da imajo opravka z nesrečnim kolonialnim narodom, toda so se grobo zmotili.

To njihovo dejanje je rodilo pri nameščenih delavcih in šoferjih takojšnji odpor in so napovedali protestno stavko.

Položaj v katerem se nahaja več tisoč delavcev in nameščencev, zaposlenih pri raznih delih vojaške angloameriške uprave, smo že večkrat obravnavali v našem časopisu.

Delavci in nameščenci, zaposleni pri vojaški upravi, so vedno bili v slabšem gmotnem položaju kakor ostali.

Sindikati so se že pred časom borili pri odgovornih organih vojaške uprave, da se tudi tem delavcem priznajo vse sindikalne pravice, ki so jih več ali manj deležni delavci zasebnih podjetij. Vsa prizadevanja ES, da bi bila ta osnovna vprašanja priznana, pa so bila zaman.

Delavci in nameščenci anglo-ameriške vojaške uprave danes nimajo nobene kolektivne pogodbe. Vsi zaposleni delavci imajo z zakonom priznano pravico do zdravstvenega in socialnega zavarovanja, medtem ko ti delavci te pravice nimajo, ker angleška komanda dolguje zavodu za zdravstveno in socialno zavarovanje nad 90 milijonov lir.

Te osnovne sindikalne pravice kakor tudi pravico do ustanovitve svojega sindikalnega odbora je angloameriška vojaška uprava kratko malo pahnila na stran. Temu že tako neznosnemu izkoriščanju so se sedaj pridružile še batine, kar pa se ne sme in ne more dopuščati.

Z včerajšnjo stavko so nameščenci angleškega avtomobilskega parka jasno pokazali okupatorjem, da zahtevajo spoštovanje svojih pravic.

ooo

Ker na sestanku, ki se je vršil na Uradu za delo med zastopniki sindikatov in delavcev Tovarne strojev Sv. Andreja, niso prišli do nobenega pametnega zaključka, so omenjeni zastopniki ostali pri tem, da se ponovno sestanejo v tem tednu.

Med tem časom se stavka v montažnem oddelku nadaljuje. Delavci oddelka so odločeni, da nadaljujejo z borbo do preklica odpusta delavcev ob nasilni odstranitvi delavskega stenčasa s strani ravnateljstva tovarne.

V vseh tržaških tovarnah delavci s simpatijo spremljajo borbo delavcev v montažnem oddelku.

ooo

Razprava glede dopoldanskega in popoldanskega delovnega urnika bančnih in zavarovalnih uslužbencev se bliža h kraju. Vse kaže, da bodo bančni in zavarovalni uslužbenci morali prenehati z neprekinjenim delovnim časom in to zaradi organizacije FABI, ki je enostransko sklepala z direkcijo nove dogovore in s tem prekršila vso sedanjo sindikalno prakso. Ta korak, ki ga je FABI napravila skupno z Zvezo bančnih in zavarovalnih uslužbencev, je napravila z namenom, da pripelje uslužbence v zmešnjavo, ki naj bi koristila izključno interesom delodajalcev.

Bančni in zavarovalni uslužbenci se morajo danes boriti tudi za svoje pridobitve. Če se oni sami ne bodo potrudili, da uveljavijo svoje pravice, ki jim jih to pot odrekajo direkcije bank, se tudi drugi ne morejo. Borba bančnih in zavarovalnih uslužbencev uživa popolno razumevanje vseh delavcev in se bo pokazala tudi v bolj konkretnih oblikah, če bodo prilike kaj takega narekovale.

ooo

Železničarski delavci so od 12 do 17.30 stavkali, da dosežejo zboljšanje plač in normativno pogodbo. Stavke se je stroka v celoti udeležila.

Omenjena stavka je del sindikalnega gibanja, ki se razvija v italijanski republiki in v katerem sodelujejo ne samo delavci te stroke, ampak tudi železničarji. Poleg tega moramo poderčati, da je minister Corbellini povišal cene za vožnjo po železnicah, vendar pa za upravičene zahteve delavcev doslej še ni pokazal nobenega razumevanja.

PEVSKE ZBORE

ki se bodo udeležili komemoracije bazoviških žrtev dne 4. septembra t.l. prosimo, da ponove sledeče pesmi: «Zrtvam», «Hej brigade», «V nove zarje», «Seljačka», «Naša pesem», «Mi smo ubežniki» in «Partizansko» (heja-ho!).

Zakaj napadajo in sabotirajo vidalijevci samo slovensko narodno gledališče, o italijanskem gledališču, kjer so sami šovinisti, pa vztrajno molče?

DOSTOJNO BOMO PROSLAVILI spomin na bazoviške junake

Pred 19 leti so med 25. in 30. avgustom pripeljali iz rimskih zaporov v tržaške ž7 tovarišev, in med njimi tudi bazoviške žrtve Ferda Bidovca, Franca Marušiča, Zvonimira Miloša in Alojzija Valenčiča. Ta njihov «povratek» je tržaško demokratično ljudstvo, posebno pa slovensko, spremljalo s trepetajočim srcem, ker dobro je vedelo, da fašistična zver ne pozna pravičnosti do slovenskega ljudstva.

Fašistična «giustizia» z dvatisočletno kulturo se je priplazila v Trst, da bi strla življenje štirim mladim borcem in s tem terorizirala slovensko demokratično ljudstvo, ki je ječalo v fašističnih okovih in trpelo krvave krivice.

Že samo «spremstvo» karabinerjev na poti iz Rima je pokazalo, kaj velja za te zveri človek. Ze iz rimskih zaporov so vsakega tovariša posebej odpeljali na vlak. Na vlak je vstopil major karabinerjev in pregledal, ali so bile roke in noge tovarišev trdno uklenjene. Okovi so povzročili na rokah in nogah tovarišev hude otekline med dolgim 26 ur trajajočim potovanjem. Ko so se tovariši obrnili na «spremstvo», da bi dobili kozarec vode, niso dobili niti odgovora. Na vsej poti iz Rima v Trst so ostali trdno privezani za roke in noge, tako da se niso mogli niti zganiti. Na postaji v Trstu je čakala truma karabinerjev, ki so zastražili vsako pedn na postaji. Se pred iztopom z vlaka je prišla «komisija» in pregledala, ali so okovi dovolj tesni. Nato so tovarišem odstranili okove z nog in jih odpeljali v zaprte avtomobile. V vsak avtomobil so postavili po enega tovariša, ki ga je stražilo 12 karabinerjev, in nato so jih po zastraženih ulicah odpeljali v Coroneo. V mestu je vladalo pravo obsedno stanje.

Demokratično ljudstvo Trsta in okolice je pozorno spremljalo potek dogodkov in sledilo kretanju fašističnih hord, ki so bile žejne krvi mladih borcev.

Sledili so težki dnevi za slovensko ljudstvo. Sledila je bazoviška tragedija. Ljudstvo je zapriseglo, da bo nadaljevalo borbo padlih tovarišev, dokler ne bo osvobojeno fašističnega jarma. To prisego je naše ljudstvo v osvobodilni borbi izvršilo.

V nedeljo bomo v Bazovici dostojno proslavili spomin bazoviških junakov, ponovili obljubo, da bomo nadaljevali borbo, dokler si ne priborimo vse narodnostne in demokratične pravice, za katere so padli pred 19 leti bazoviški junaki.

Uslužbenec kopališča je pravočasno odkril mladega tatu

Neki šestnajstletni fant, katerega ime nam ni znano, je včeraj popoldne odložil svojo obleko v kabino kopališča «Na digi», kjer je imela spravljene svoje stvari tudi neka družba, ki je med seboj govorila po nemško. Fant, ki je verjetno opazil, da imajo precej denarja, je iz listnice skrivoma vzel 20.000 lir, jih skril med dva kosa kruha in v čevlje ter skušal oditi. Čuvaj kabin, ki je že prej opazil mladeničevo sumljivo kretanje, je povprašal pri omenjeni družbi, če jim ni mogoče kaj zmanjkalo. To je zadostovalo, da je vestni čuvaj kabin takoj zadevo prijavil policiji, ki je vrnila denar oškodovancem, mladega tatu pa odpeljala na policijo.

Kaj bo dosegel odv. Poilucci

Alojz Caliri je bil letos marca meseca pred tukajšnjim vojaškim sodiščem za določevanje narokov. Obtožnica mu je očitala, da je kupil nekaj zabojev mila, ki so bili last ameriških oboroženih sil. Sodnik je tedaj moža pustil na svobodi do procesa, ki bi se moral vršiti kasneje. Obtoženi je seveda za to položil kavcijo. Do procesa pa ni prišlo, ker je Caliri medtem izginil s Tržaškega ozemlja in odšel v Tržič. Kakor kaže pa so Calirija tam prijeli tamkajšnji karabinerji in ga v Devinu izročili civilni policiji. To dejstvo je včeraj zjutraj spretno izrabil pred sodiščem za določevanje narokov, kjer se je Caliri znova pojavil, njegov zagovornik odvetnik Poilucci. Omenjeni zagovornik je namreč oporekal italijanski policiji to pravico, da bi aretirala italijanskega državljana, pristojnega na ozemlju italijanske republike, in ga izročila tukajšnji policiji za običajne prekrške, ne da bi za to obstajala uradna zahteva o izročitvi. Predsednik sodišča kap. Dye je zaradi tega sklenil, naj se zaradi tega ugotovi, na kakšen način namreč so Calirija aretirali.

Ne poznajo nedeljskega počitka

Niti v nedeljo popoldne si običajni priložnostni tatovi niso privoščili počitka. Po 20. uri zvečer so obiskali na ul. Carducci 28 trgovinico, kjer ima 45-letni Zorzut Josip iz ul. Del Rivo 46 svojo urarsko delavnico. Spretni tatovi so izrabili komaj 10 minutno Zorzutovo odsotnost, ki je zvečer imel posel v trgovini ter si s ponarejenimi ključi odprli vrata delavnice. Obiskovalci so odnesli 2 ženski zapestni uri, eno od teh zlato, drugo pa iz jekla; vrednost obeh uric, ki sta bili v popravilu, znaša 20 tisoč lir. Zorzut je tatvino prijavil na policijski postaji v ul. Caprin, ki je uvedla preiskavo.

Na glavni policijski postaji je krojač Ozzi Josip iz ul. Giulia 15 javil, da so neznanci s ponarejenimi ključi vdrli popoldne med 14. in 16. uro v njegovo krojaško delavnico v ul. Brunner 5. S seboj so tatovi odnesli kos blaga za novo obleko rjave barve in par moških hlač. Škoda, ki jo je utrpel lastnik, znaša 50 tisoč lir.

53-letna gospodinja Ribarich Marija iz ul. Padovan 11 je včeraj zjutraj bila v ribarnici v ul. Settefontane 28. Na stojnicah je izbirala ribe za večerjo. Zaverovana v ribice pa ni opazila, da se nekdo sumljivo vrti okrog nje. Tembolj žalostno je bilo iznenadenje, ko je iz torbe hotela potegniti listnico, da bi plačala ribe. Listnica je namreč izginila in z njo vred 18 tisoč lir. Ribarichevi ni preostalo drugega kot to, da je tekla na policijsko stražnico v ul. Caprin in javila tatvino. Na vsak način pa bo ženska za izkušnjo bogatejša in verjetno ne bo več jemala s seboj 18 tisoč lir, kadar bo kupovala ribe.

Prometne nesreče

Včeraj zjutraj so z rešilnim avtom odpeljali v bolnišnico 64-letno Lapaine Leopoldo vd. Lapin iz Skedenjske ul. 42. Omenjena ima zlomljeno koželnico in otolkljaje na desni strani prs. Po prvi pomoči, ki so ji nudili v ambulanti, je ženska lahko zapustila bolnišnico in se bo lahko zdravila doma. Lapaine je povedala, da jo je malo preje šla po Skedenjski cesti. V bližini lekarne pa se je stisnila k zidu, da bi se umaknila avtobusu linije S. Vendar pa je vozilo šlo tako blizu zida, da jo je sunilo in ranilo.

Na drugi kirurški oddelek so včeraj sprejeli 15-letnega dijaka Coka Borisa z Lonjerske ceste 121. Omenjeni ima rane na levi roki. Fant je povedal, da je v gozdičku blizu Lonjera našel naboj in začel po njem tolči s kamnom. Pri eksploziji je dobil omenjene rane. Zdraviti se bo moral 30 dni.

* * *

15-letni Gualtiero Bidolich iz ul. Fontanone 22 je šel včeraj zjutraj v ambulanto glavne bolnišnice. Tu so mu obvezali brazgotine na levi roki in na nosu. Fant se je namreč v nedeljo vozil s kolesom po ul. Garibaldi. Med vožnjo se je zaletelo vanj policijsko motorno kolo. Pri udarcu, oziroma padcu na tla s kolesom je dobil Bidolich omenjene rane.

Malo časa so se veselili plena

Včeraj v zgodnjih jutrajih urah so policijski agenti pripeljali na glavno policijsko postajo tri moške: 45 letnega Alojzija Prinza iz Androne degli Orti 1, trgovca po poklicu, 40letnega Felicea Macapana iz ul. Donota 8 in 34letnega Matievicha Maria iz ul Udine 49. Ti trije so nekaj minut pred 5. uro zjutraj korakali po nabrežju 4. novembra. Na eni izmed klopic je spal 41letni težak Tugliac Josip iz ul. Del Poggio 25. Skušnjava je premagala vse tri tiče. Približali so se Tugliacu in mu v spanju izmaknili listnico s 3100 lirami.

Stvar pa ni ostala skrita; nekdo je videl omenjene gospode na delu in to javil policiji, ki jih je takoj prijela. Ob 5.45 so omenjeni izmaknili listnico. Ob 6.30 pa so že sedeli na glavni policijski postaji, kjer so morali priznati svoje dejanje. Policija je našla listnico pri Prinzu, o denaru pa ni bilo ne duha ne sluha več. Najbrže so denar uzmoviči pravočasno spravili kam na varno. Vendar jim to ne bo pomagalo. Policija jih je pridržala zaradi nadaljnjega postopanja, kateremu bodo vsi trije podvrženi.

Prav tako so nočne ure prinesle neprijetnost 24letnemu Antonu Sercelliju iz ul. Udine 25. Tega so policijski agenti našli ob 2.10 zjutraj ležečega na tleh pred hišo št. 60 v ul. Udine. Moža so pobrali in ga s policijskim avtomobilom odpeljali v bolnišnico. Tu so možu obvezali glavo in ga obenem pridržali, ker je bil močno vinjen. Sercellija so zaman spraševali, kako se je ranil. Na noben način se ni namreč spomnil, kako je obležal na tleh. Nekaj več je policija zvedela iz ust gostilničarja Artura Memolija, lastnika neke gostilne v ul. Udine. Ta je policijskim agentom, ki so Sercellija pobrali na cesti, povedal, da je bil omenjeni zvečer v njegovi gostilni. Vinjen se je začel kregati s skupino vinskih bratcev. Potem, ko so si naslovili najrazličnejše psovke so se spoprijeli. Zaradi tega so bržkone ti vinski bratci spravili Cercellija na tla.

Namesto žganja je pila salmiak

31letna Stival Pisana iz ulice C. Ardi 1 je včeraj popoldne šla obiskat prijateljico Giacaz Marijo v ul. Miramare 65. Slednja je kot gostoljubna ženska ponudila Stivalovi kozarček pijače. Huda vročina je pritiskala, kaj naj bi utešilo žejo, si je mislila Giacaz. Alkoholne pijače utrudijo in ne pogasijo žeje; voda je prelahka in ni je mogoče ponuditi gostu. Najbolje bo kozarček žganja, si je mislila Giacaz. In res je iz shrambe prinesla steklenico ter nalila Stivalovi v kozarček. Stivalova je zvrnila kozarček v usta, a na srečo le samo polovico. Z opečenim jezikom je takoj še to polovico izpljunila. Stivalovi je bilo jasno, da v kozarcu ni žganje, pač pa kaj drugega. Preplašena Giacaz je takoj pogledala steklenico in povohala. S strahom je ugotovila, da je bila steklenica polna salmiaka. Stivalova je takoj tekla v ambulanto glavne bolnišnice. Tam so jo potolažili in ji svetovali, kaj naj napravi, da si bo ozdravila opečeni jezik.

Za spoštovanje svobode tiska in sestajanja

Zveza Enotnih sindikatov je poslala okupacijski oblasti pismo zaradi kršitve svobode tiska in sestajanja.

Javni sestanki na prostem kakor tudi v zaprtih prostorih morajo biti prijavljeni policiji vsaj 8 dni preje, medtem ko morajo biti lepaki tudi prijavljeni oblastem vsaj 8 dni pred pričetkom lepenja. Opravičilo, češ da obstajajo ti zakoni še izza časa vojne, je neutemeljeno, kajti zakoni iz vojne dobe ne morajo obstajati še štiri leta po končani vojni.

Med volivno kampanijo so bili ti predpisi popolnoma ukinjeni, in kljub zelo napetemu ozračju, v katerem je kaj kmalu lahko prišlo do neljubih incidentov, se podobni primeri niso dogajali.

V italijanski republiki, kjer je svoboda tiska in sestajanja pod nadzorstvom vlade, so javni sestanki v zaprtih prostorih nenadzorovani, medtem ko je potrebno za sestanke na odprtem prostoru napraviti prošnjo na policijsko upravo in jo predložiti vsaj tri dni prej. Za lepenje lepakov zadostuje, da predložijo policiji po tri izvode le nekaj ur pred pričetkom lepenja.

Zveza Enotnih sindikatov, ki zaradi takih predpisov večkrat ni mogla redno opravljati svojega dela, je zahtevala pri okupacijskih oblastih, da se uredbe, ki obstajajo v italijanski republiki, razširijo tudi preko naše cone in se končno odpravijo neenakosti pri uživanju demokratičnih svoboščin, neenakosti, ki samo škodijo in globoko žalijo prebivalstvo naše cone.

Če se okupacijska oblast na splošno drži pravila, da se uredbe, ki jih izda italijanska republika, razširijo tudi na Tržaško ozemlje, bo morala napraviti ta korak tudi v tem primeru, ki bo samo v interesu skupnosti. Ker predstavljajo te uredbe tudi zapreko za delovanje drugih organizacij, jih Zveza Enotnih sindikatov vabi, da se združijo okoli omenjenega predloga, katerega rešitev bo samo v interesu tržaškega prebivalstva.

Druga etapa kolesarske dirke „Po Hrvatski in Sloveniji"

Jugoslovan STRAIN prvi na cilju, za njim Tržačana ČOK in Javornik. Moštvo STO še vedno na prvem mestu

Tik pred zaključkom lista smo prejeli sledeče poročilo:

Druga etapa kolesarske dirke «Po Hrvatski in Sloveniji», ki je šla včeraj iz Crikvenice v Pulj (149 km), je prinesla nekaj vidnih sprememb na tabeli. Predvsem moramo omeniti silno voljo dirkačev, ki jih je vzpodbujala, da so premagali, težave na poti in vročino. Posebno Jugoslovani so bili ta dan izredno borbeni, kar velja predvsem za Straina, ki je prišel prvi na cilj in tako zasedel v končnem plasmanu četrto mesto. Poredskega, ki je prišel peti, in Boseka, dalje Železnika, ki je bil prvi na Reki in zato prejel posebno nagrado.

Kakor smo že pohvalili v poročilu za prvo etapo reprezentanco ZDTV iz Trsta, tako velja tudi za drugi dan dirke. Čok, Javornik in Rinaldi so se častno odrezali in zasedli ta dan drugo, tretje in deseto mesto in s tem tudi kot moštvo obdržali častno prvo mesto na končnem plasmanu.

Vrstni red druge etape: 1) Strain (J) 4:53'21"; 2) Čok (STO) 4.53'29"; 3) Javornik (STO); 4) Malabrocca (I); 5) Poredski (J; 6) Zuccotti (I); 7) Perne (J); 8) Zolia (T); 9) Rinaldi (STO); 10) Bosek (J) itd.

Končni rezultat obeh etap: 1) Malabrocca (I) 11.13'45"; 2) Čok (STO) 11.18'4"; 3) Rinaldi (STO) 11.26'43"; 4) Strain (J) 11.28'35"; 5) Zolia T) 11.28'35"; 6) Osrečki (J); 8) Javornik (STO) itd.

Danes krenejo dirkači na tretjo etapo Pulj—Koper (117 km), kjer bo en dan počitka. V četrtek pa bodo šli iz Kopra na Bled (266 km), ki bo četrta, najdaljša in najtežja etapa.

Združene države so si ponovno osvojile Davisov pokal

V zaključni teniški tekmi med Avstralijo in Združenimi državami je avstralski prvak Segdman zgubil z Američanom Schroederjem. Igra je bila kratka, saj je Schroeder premagal svojega nasprotnika v treh setih 6:4, 6:4, 6:3.

Partizan zmagovalec mednarodnega troboja v Beogradu

Dvodnevne lahkoatletske tekme v Beogradu med pariškim Racingom, belgijskim Saint Gilloisem in jugoslovanskim državnim prvakom Partizanom so se končale z visoko zmago Partizana, ki ima 174 točk; drugi je Racing s 143 točkami, belgijsko moštvo pa ima 100 točk. Prvi dan troboja je imel Partizan 84, Racing 82 in USG 43 točk. V štafeti 4x400 m je bil postavljen nov jugoslovanski rekord v času 3'13"6.

Tehnični rezultati so naslednji: **tek na 110 m z zaprekami:** 1) Frayer (R) 15"4. **Skok v višino:** 1) Dimitrijević (P) 185 cm. **Tek na 1.500 m:** 1) Reiff (U) 3'53". **Met krogle:** 1) Krupalja (P) 14.73 m. **Tek na 100 m:** 1) Brnad (P) 11". **Tek na 400 m:** 1) Sabolović (P) 48"9. **Troskok:** 1) Epalle (R) 14.07 m. **Met kladiva:** Bubian (P) 53.80 m. **Skok s palico:** 1) Sillom (R) 390 cm. **Tek na 800 m:** 1) Reiff (U) 1'53"2. **Tek na 200 m:** 1) Samolović (P) 22"2. **Met diska:** 1) Žerjal (P) 46.37 m. **Skok v daljino:** 1) Brnad (P) 6.98 m. **Tek na 10.000 m:** 1) Mihalič (P) 31'21"4.

TRZASKA BORZA

Zlati šterling 8300, papirnati šterling 1700, telegrafski dolar 634, dolar 623, švicarski frank 157, 100 francoskih frankov 165, avstrijski šiling 25.50, zlato 1040.

KOLEDAR

Torek 30. avgusta Roza Limonska, Branislav
Sonce vzhaja ob 5.22, zahaja ob 18.48. Dolžina dneva 13.26. Luna vzhaja ob 13.26, zahaja ob 21.52.

Jutri, sreda 31. avgusta Rajmond, Milodrag

SPOMINSKI DNEVI

1933 Začetek stahanovskega gibanja: rudar Stahanov nakopal 102 m3 premoga namesto 7 m3, kakor je bila do tedaj norma.

1935 Umrl veliki francoski pisatelj H. Barbusse. Rojen 1873.

1944 Maršal Tito je izdal poziv zavedenim okupatorskim hlapcem, naj se javijo do 15. septembra 1944 v NOV.

Opozorilo staršem!

Otroci, ki so v počitniških kolonijah v Sloveniji: v Kranju, Lescah, Crnučah, Zg. Šiški in na Viču, se vrnejo danes z vlakom, ki prispe v Trst ob 20.20.

Otroci z Opčin, Proseka, Sv. Križa in iz nabrežinskega okraja bodo izstopili na domačih postajah.

Starši naj pričakujejo otroke ob določeni uri.

Avviso ai genitori

I bambini, che si trovano nelle colonie della Slovenia: Kranj, Lesce, Crnuče, Zg. Šiška e a Vič, tornano oggi col treno in arrivo a Trieste alle 20.20.

I bambini di Opcina, Prosecco, S. Croce e del circondario di Aurisina scenderanno alle rispettive stazioni.

I genitori attendano i bambini all'ora stabilita.

SOZALJE

Ob izgubi očeta Antona izrekamo tov. Babiču Stanku in družini naše iskreno sožalje.

Tajništvo OF

V imenu članstva OF III. okraja izreka ob izgubi očeta Antona okrajnemu tajniku Stanku Babiču in sorodnikom iskreno sožalje

OKRAJNI ODBOR OF III. OKRAJA

Zvišanje pokojnin

TRST, 29 avg. (AIS) — Ukaz št. 178 Zaveznišče vojaške uprave ki je bil pred kratkim podpisan, določa zvišanje pokojnin upokojenih uradnikov javnih prevoznih družb. Zvišanje znaša od 600 do 900 lir mesečno na osebo.

Ta ukaz, ki uvaja na anglo-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja pred kratkim izdani italijanski zakon o tej zadevi, se nanaša na liste osebe, ki prejemajo pokojnino od Narodnega zavarovalnega fonda, katerega upravlja «Istituto Nazionale della Previdenza Sociale».

Povišanja se izvajajo od 1. januarja 1948 in ukaz štev. 178 stopi v veljavo, ko bo objavljen v prihodnji štev. Uradnega lista Zaveznišče vojaške uprave, ki izide verjetno v četrtek, 1. septembra.

PREVOZNA DOVOLJENJA ZA TOVORNE AVTOMOBILE

TRST, 29. (PIO) — Prevozne družbe za blagovni promet, ki so morale med 1. septembrom 1939 in 8. majem 1945 prenehati z obratovanjem zaradi izgube tovornih vozil med vojno, so zdaj pooblaščene, da zaprosijo za dovoljenje za prevoz tovorov, na podlagi ukaza štev. 177 Zaveznišče vojaške uprave, ki je bil predkratkim podpisan. Ta ukaz dovoljuje vsaki družbi eno prevozno dovoljenje za en tovorni avtomobil z več kot 15 kvintalov nosilnosti. Ukaz pooblašča tudi prenos dovoljenj, kot n. pr. v primerih lastnikove smrti ali prodaje družbe.

Ukaz stopi v veljavo, ko bo objavljen v prihodnji številki Uradnega lista, ki izide verjetno 1. septembra.

Nočna služba lekarn

Mutua Impiegati, trg Oberdan 2, tel. 6120; Lloyd, ul. dell'Orologio 6, tel. 6747; Zeleni križ, ul. Settefontane 39, tel. 90-857; Rovis, Goldonijev trg 8, tel. 8009. — Harabaglia v Barkovljah, tel. 57-28 in Nicoli v Škednju, tel. 93245, imata stalno nočno službo.

RADIO

JUG. CONA TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 240 ali 1250 kc)

TOREK 30.8.1949

6.30: Jutranja glasba. 6.45: Poročila (v ital. in slov.). 7.15: Jutranja glasba. 12.00: Zabavni opoldanski spored. 12.30: Beethoven: Lenora St. III. 12.45: Poročila (v ital. in slov.). 13.15: Klavirski koncert. 13.45: Ljudska univerza (v ital.). 14.00: Po slovenski deželi. Pregled tiska in poročila (v ital. in slov.). 17.45: Popoldanska glasba. 18.15: Dvorak: Klavirski kvintet op. 81. 18.45: Kulturni pregled (v ital.). 19.00: Glasbena medigra. 19.15: Poročila (v ital. in slov.). 19.45: Ljudske rovske pesmi. 20.00: Verdi: Aida. Opera v 4. dejanjih; v 1. pavzi kulturni pregled (v ital.); v 2. pavzi: Prenos kolesarske dirke po Hrvatski in Sloveniji, nato lahka glasba. 23.00: Zadnje vesti (v ital. in slov.). 23.15: Plesna glasba.

TRST II.

7.15: Poročila. 7.30: Koledar. Jutranja glasba. 8.15: Poročila. 11.30: Za vsakega nekaj. 12.00: Vi svet. 12.10: Pester spored glasbe. 12.45: Poročila. Folklorna glasba slovanskih narodov. 13.30: Iz del skladateljev 19. stoletja. 14.00: Poročila. Dnevni pregled svetovnega tiska. 14.28: Popoldanska glasba. Citanje večernega sporeda. Zaključek opoldanske glasbe. 17.30: Plesna glasba. 18.00: Kmečne skladbe. 18.30: Dirigira Dean Wright. 19.00: Filmski trak. Baletna glasba. 19.45: Poročila. 20.00: Uverture. 20.30: Okno v glasbo. 20.45: Chopinovi preludiji za klavir. 21.00: Vzori mladini. 21.30: Lahka glasba. 22.00: Čajkovski: Variacije na rokoko temo. 22.15: Plesna in lahka glasba za kline.

KINO

ROSSETTI. Zaprt.
EXCELSIOR. 16.30: «Nebeška vrata», Arturo De Cordova, E. Fernandez.
FENICE. 16.30: «Tartujeve pustolovščine», Robert Donat in V. Hobson.
FILODRAMMATICO. Zaprt.
ITALIA. 15.30: «Kristalne palače», V. Cortese, Mihael Denison.
ALABARDA. 16: «Ob tvoji vrati», David O' Selznick, G. Rogers, J. Cotten.
IMPERO. 16: «Pustolovščine v Vicchiara», Stan Laurel in Oliver Hardy.
VIALE. 16: «Zopet te bom ljubil», Delia Scala, John Ritzmiller.
GARIBALDI. 15.30: «Usodne pošiljke», Pat O'Brien, R. Warrick.
MASSIMO. 16: «Oplenili so zlato», A. Dworak in R. Scott.
ARMONIA. 15.30: «Okrvavljeni pas», George Montgomery, Nancy Guild.
NOVO CINE. 16: «Ujetniki strasti», W. Bendix.
SAVONA. 16: «Skrivnost otoka», Day, R. Mitchun.
ODEON: 16: «Stirje tekmeci», L. Barpino, C. Wilde.
IDEALE. 16: «Kobra», M. Mont. Hall in Sabù.
MARCONI. 16: «Bandit Zorro v borbi s ciklonom».
KINO OB MORJU. 17: «Zapuščena», Mehiški film, Dolores Del Rio.
RADIO. 14.30: «Gostilna zvestobe», Walker in W. Terry.
VENEZIA. 16: «Žena ga je imela», Vittoria. Samo na prostem ob 21.30: «Ljubezen v Signa Chia».
VITTORIA. Samo na prostem ob 21.30: «Stirje tekmeci», Ida Lupino in Cornel Wilde.
AZZURRO. 18.30: «Prijatelja», C. Gable, M. Loy.
GRAD SV. JUSTA. 21: «Prijatelja 1», C. Gable, M. Loy.
AUSONIA. 21.30: «Pozabljena», G. Garson, R. Taylor.
KINO V LJUDSKEM VRTU. 21: «Druga žena Carroll», B. Stanwyck, H. Bogart.
SKOLJET. - na prostem ob 21.30: «Kraljica dveh src».
GOSTILNA BROCCHETTA: «Posledice poljuba», D. Durbin, Tone.
KINO NA OPCINAH. Ob 16, ob 21 na prostem ob 20: «Onečaščenka».
ADUA. 14: «Izobčenci na meji».
BELVEDERE. 18.30: «Plameni v padu», Y. De Carlo R. Cameron.

† 28. tega meseca je umrl naš dragi

Roman Žerjal

trgovec

Zapustil je ženo Marijo, sina Jožefa, sestro, nečake in sorodnike, ki sporočajo to žalostno novico.

Pogreb bo danes 30 t. m. ob 17 iz pokojnikove hiše Boljunec 8.

Potrti naznanjamo vsem sorodnikom in prijateljem, da je včeraj po mučni bolezni umrl soprog, oče, stari oče, brat in tast

Anton Babič

(Lekanov iz Rodika)

Pogreb pokojnika bo danes, 30. t. m. ob 16.30 iz ulice Costalunga št. 37

Žalujoče družine

BABIC, TRAMPUS, VATOVEC

ZAHVALA

Ker nam ni mogoče osebno se zahvaliti vsem, ki so počastili spomin naše drage in nepozabne pokojne žene, matere, stare matere in prababice

Antonije Sosič

z udeležbo pri pogrebu ali na kakršen koli drug način, se s tem najiskreneje zahvaljujemo.

Trst 29. 8. 1949.

Družine Sosič, Vatta in Vremec

Pod svobodnim soncem

SPISAL: [illegible]

ILUSTRIRA M. BAMBIČ

46

Ko je torej tekla v dežel postava, ki so jo tisoči sprejemali s kletvami, ki je segala ljudstvu do mozga, je stal despot v revni halji vrh zidu in gledal sprevod menihov, diakonov in presbiterjev s patrjarhom na čelu, ki so nosili preko Konstantinovega trga v zlatih pušicah svetinje, da bi jih vzidali po vsem zidu med opeko. Dvigal se je duh kadila, doneli so psalmi v slavo božjo, a dim materine dušice se je valil k nogam despota, nebo je zrlo jezno na njegovo daritev — bila je daritev Kajnova.

Kadar je despojna Teodora videla mračno lice tistega, ki jo je dvignil iz arene na prestol, se je umaknila. Mnogokrat mu je duhovito svetovala in mu z nedosežnim bistroumjem pomogla iz stiske in zadrege. Toda večna lahkoživka ni ljubila popisanih pergamentov, dolgih ur, polnih skrbi in muke. Pustila je despota, da je bedel kar po tedne, sama pa je uživala življenje in svobodo.

Ko se je tistega jutra vrnila z vrtov, kjer je zasačila Azbada, je bila židane volje. Vohunstvo in spletke so ji bile največja zabava. Celo državni osleduhi so bili pod njenim vodstvom in se ni bala, zagrnjena v siromašno obleko, ponoči na ulico oprezovat in spletkarit.

Ko so jo nesli na pol dremajočo v dehteči nosilnici vzorni skopljenci iz kopeli, ni legla kakor navadno po zajtrku, ampak je razmišljala, kako bi dražila Azbada in Ireno.

Ni stopala dolgo na perzijskem blazinjaku, kjer so pahljale saitske sužnje lahne sapice na njeno glavo. Tiesknila je z nežnimi rokami, obdale so jo dvorjanke; in uro kasneje je šla v majhnem spremstvu z Ireno skozi vrtove k morju. Zganila so se vesla pod mišičastimi rokami grških mornarjev in lepa ladjica je naglo zavila iz Marmarskega morja v tihe valčke Zlatega roga. Kmalu so izginile mogočne stavbe, pojavile so se nizke hiše, dokler ni srečala broda le še posamezna ribiška koča. Od Tracije je pihljal hladen veter, šumeli so vrhovi vitkih pinij, dišali so beli mandeljni, po skalah je plezal bršljan, srčasti listi so veselo poniihavali. Preplули so nad pol dolžine Hrizokerata, mimo Teodozijevega zidu je švignila ladjica in prišli so na Martovo polje zunaj mesta, kjer so bile vojašnice in vežbališča gardnih čet in palatinske vojske. Slišali so žvenket orožja, votle udarce na ščite, brenket tetiv in sičanje strelic.

Velika vojna vaja.

Teodora je velela pritisniti k bregu. Dvorjanice so se izkrcale in šle za despojno v cvetoči gaj starih oleandrov in lovora.

Na trato, ki je bila vsa posuta z marjeticami, so sužnji razgrnili preproge in despojna je legla s kretnjo razposajene pastirice v hladno senco in uživala z vso slastjo sveži vonj, ki je prepajal zrak. Ponosna je bila, nedotakljiva, kadar je venčal diadem njeno glavo, kadar je objemal škrlat njeno telo. Toda vse dvorne ceremonije, ves oholi napuh, zlati nimb in dehteči poljubi dostojanstvenikov na njene z biseri posute šolenčke niso izpremenili

krvi, katere se je napila ob materinih prsih po brlogih hipodroma. Včasih se je dvignilo to s silo zadušeno potepuško življenje in tedaj se je oproščena vseh ozirov, svobodna vseh ceremonij, brez krone in brez škrlata predala trenutku.

Teodora je odposlala skopljenca k četam in pozvala k sebi magistra equitum — Azbada.

Preden se je še vrnil bežeči poslanec, so zapeketala kopita, petdeset korakov pred gozdičem je razjahal poveljnik in se bližal šotorišču dvorjanic.

Irena je sedela poleg despojne in ji z mehkimi prstki gladila bujne lase.

«Despojna, Azbad prihaja!»

V razkošni lenivosti je na pol odprla košate veke in se nasmehnila

«Naj pride!»

Bližal se je počasi, z vojaškim korakom Izpod šlema so mu drsele kaplje potu. Nesrečna noč, trdosrčnost Irene in caričin smeh ga je užalil, da se je gnal na vežbališču kakor besen in so čete in častniki stokali in omagovali od napora.

Irena je zardela in v trenutku zopet pobledela. Srce ji je plulo v čudnem strahu. Vedela je dobro, kako grozno se srdi Azbad, ker je zavrgla njegovo prošnjo, zmečkala pismo in ga raztrgala. Samo enkrat je dvignila oči v njegovo lice. Ali srečala je tako strašen pogled, v katerem je gorela strast, hrepenenje, ljubezen in maščevalnost, da se je obrnila proč in pošepetala despojni;

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301/a PRITL. - TEL. 70

Nobene provokacije ne bodo motile mirne izgradnje boljšega življenja v našem okrožju

Pred okrožnim ljudskim sodiščem v Kopru je bila v soboto razprava proti 48-letnemu Cergolu Jožefu iz Passuga pri Portorožu in Ruzzier Mariji. Cergolu očitana obtožnica med celo vrsto dejanj tudi premišljen umor Kavrečiča Rudolfa iz Belega Križa, poizkušenega umora Ane Mendikovič, njegove ljubice. Cergol jo je vrgel v neki prepad, toda se je med padcem vjela na gost grm in tako čudežno ostala živa. Poleg tega ima Cergol na grbi še celo vrsto zločinov kot težkih telesnih poškodb, ogrožanj poštenim demokratom, enega ropa, vrste tatvin in nedovoljene nošnje orožja.

Po prečitanju obtožnice je bil ponovno zaslišan Cergol, kateri je priznal umor Kavrečiča, toda se je izgovarjal na pijanost. Priznal je tudi zločin proti Mendikovičevi. Nadalje je izjavil, da je zbežal v cono A in se tam udinjal Angležem. V Trstu se je vedno kretal oborožen s pištolo in ročnimi bombami. Ob neki priložnosti je Mendikovičevi povzročil težke telesne poškodbe. V cono B se je vrnil oborožen, kjer je tudi izvršil zločin. Zanika vse druge obtožbe, kot tatvine, rop itd..

Številne priče, med katerimi tudi Mendikovičeva, Petronio, Jurinčič in druge, so še bolj obtežile obtoženčevo odgovornost, ki pa je vse odločno zanikal. Priča Floridan izpove, kako mu je Cergol ob nekem srečanju v Trstu pokazal dve bombi. Eno je vzel v roko in mu zagrozil: «Vidiš, prišel bom v cono B in vrgel v zrak vojašnico NZ v Portorožu». Priči Petroniu je grozil: «Le bodi na varnem med «Titini» v Piranu. Prišel bom, in tedaj bo odbila ura tebi in podobnim».

Po daljšem presledku se je razprava nadaljevala z zaslišavanjem ostalih prič. Ena izmed teh je povedala, kako se je Cergol v Trstu stalno družil z esuli. Prečitane so bile še nekatere izjave nenavzočih prič, ki so označevale Cergola kot nevarnega in zelo napadalnega človeka. V teh izjavah je obtoženec karakteriziran kot nevaren ljudski element v kraju Passugo. V njih zahtevajo za obtoženca smrtna kazen.

Branilec advokat Della Savia je zahteval, naj obtoženca pregleda psihiater. Javni tožilec se je temu predlogu uprl. Prav tako je tudi sodišče po kratkem posvetovanju predlog branilca zavrnilo.

Javni tožilec je nato jasno prikazal vse zločinsko delovanje Cergola, poudarjal njegovo nevarnost za družbo in zahteval ostro kazen. Za soobtoženko Ruzzierjevo pa je zahteval primerno kazen.

Branitelj je še nadalje vztrajal, naj Cergola zaradi duševnih motenj internirajo v kako umobolnico za kriminalce.

Ob 20,30 je sodišče izreklo naslednjo kazen: 20 let odvzema prostosti z obveznim delom za Cergola Jožefa in 1 leto odvzema prostosti Ruzzier Mariji.

***

Tako je bila ponovno izrečena ostra kazen nad elementom, ki ima velike podobnosti z zločinci, ki so bili prav te dni obsojeni v Bujah. Zločini Cergola so bili tesno povezani s političnim delovanjem. To so jasno dokazale tudi priče. Obiskoval je razne šovinistične in nacionalistične v Trstu, se s temi kretal oborožen po mestu in kazal na poštene demokratične tovariše. Njegove grožnje, da bo podminiral vojašnico NZ in da bo že prišla ura, so jasen dokaz, da je od nekega dobil naročilo, naj tako dela. Prav tako je zelo značilno, da je bil Cergol zaprt v Trstu samo 12 dni, ko ga je civilna policija zasačila oboroženega z bombami v neki gostilni. Prav tako ne smemo pozabiti, da je bil izvršen umor Kavrečiča kmalu po dogodkih 29. septembra v Bujah. Lahko kar s prstom pokažemo na take plačane agente, ki jih pošiljajo k nam reakcija iz Trsta, da bi motili in zavirali velik delovni polet demokratičnega ljudstva v okrožju. Toda povemo jim, da se v teh računih zelo motijo! Ljudska oblast in ljudstvo samo ne bo nikoli dovolilo, da bi taki plačanci tudi le za hip ustavil delo. Kot v Bujah in sedaj v Kopru, bo vedno najostreje obsodila take elemente. To pa zato, ker tako zahteva ljudstvo, ki hoče v miru graditi in budno čuva nad vsemi pridobitvami NOB, pa naj je to prav znanim elementom v Trstu ali ne.

Obsodba v Bujah in sedaj v Kopru sta odločen odgovor vsem tistim, ki še upajo na nekaj, kar so partizani za vedno strli z vso odločnostjo z zmago v maju 1945.

Žene v čast II. kongresa KP STO

ŽENE IZ KOPRA. V soboto popoldne je bil sestanek ASIŽZ v Kopru. Na sestanku so žene razpravljale o materinstvu, prosvetnem delu ter o predkongresnem tekmovanju, za katerega so zelo navdušene in so pri tem prevzele velike obveze. To bomo še posebej poročali. Vidni so že uspehi dveh dni, ko so žene razstavile slike v dveh izložbah in parole v čast drugemu kongresu. Ustanovile so tudi stenčas, kjer prispevajo s članki in risbami.

ŽENE IZ TRIBANA. Te dni so obiskale vojake JA ene iz Tribana (Kampel-Salara). Delegacija žena je poklonila naši vojski tudi poln voz sadja, kot sliv, grozdja in smokev. Borci JA so z začudenjem gledali voz, ki je prihajal proti vojašnici, katerega je spremljala skupina žena. Ko se je voz ustavil in je neka žena pozdravila borce in predstavila delegacijo, so bili vojaki nad tako pozornostjo zelo presenečeni. Žene so se po materinsko porazgovorile z vojaki. Njihova voditeljica jih je nagovorila in med drugim dejala: «Ponosni smo na tako vojsko, ki je res ljudska, ki nam pomaga pri obnovi, pri pospravljanju poljskih pridelkov in nas skrbno varuje». Zahvalila se je tudi za pomoč pri košnji in žetvi. Poudarila je, da so vojaki lepega vedenja in jih naprosila, naj jih v kratkem zopet obiščejo.

Komisar se je ženam toplo zahvalil in jim obljubil tudi nadaljnjo pomoč. Žene so se ginjene poslovile in navdušeno vzklikale naši ljudski vojski.

C. M.

Sestanek komisij pri okrožnem odboru ASIŽZ

Okrožni odbor ASIŽZ ima tudi dva oddelka, in sicer oddelek za prosveto naših žena in oddelek za materinstvo, oziroma za zaščito matere in otroka.

Oddelek za prosveto je razširil svojo komisijo s petimi članicami. Imele so že sestanek in sklenile, da bodo imele svoje sestanke redno vsak teden in poročale o izvršenem delu.

Oddelek za zaščito matere in otroka je tudi razširil komisijo. Ta je že imela svoj sestanek in si postavila konkretne sklepe kot n.pr.:

1) V januarju 1950 bodo odprli trgovino za noseče žene in za matere z otroci do 2. leta.

2) Ustanovili bodo še nove otroške vrtce, in to v koprskem in bujskem okraju.

Pozdraviti je ustanovitev in delo obeh navedenih komisij, ker bosta prav gotovo še bolj ojačili in utrdili protifašistično organizacijo naših žena.

M. C

Sklepi okrajnega sveta SIAU

Okrajni svet SIAU okraja Koper je odobril na svojem drugem rednem zasedanju 20. avgusta 1949 v Izoli sledeče sklepe:

1. SIAU kot množična politična organizacija zvesta tradicijam NOB, katera je vodila naše ljudstvo v borbi proti fašizmu, bo nadaljevala to pot zato, da se uresničijo vse težnje našega demokratičnega ljudstva.

2. Dala bo vso oporo ljudski oblasti pri izvrševanju gospodarsko finančnih vprašanj, in v prvi vrsti pri odmeri davkov na dohodnino za leto 1948. Nadzirala bo izvrševanje obvezne oddaje žitaric v borbi proti vsem špekulantom, ki težijo za tem, da bi preprečili pravilni potek oddaje.

3. Vodila bo neizprosno borbo proti domači reakciji, proti klevetnikom in kominformističnim obrekovalcem, razkrinkovala jih bo kot odkrite sovražnike ljudske oblasti

4. Da bo SIAU sposobna vršiti te naloge, ki jo čakajo, se obvezuje:

a) Izboljšati delo odborov na bazah, z odstranitvijo vseh nedelavnih elementov, ki ovirajo redno delo.

b) Ustanoviti prostovoljne delovne brigade, kjer jih še ni.

c) Izboljšati pregled dela, mobilizacija delovne sile in redno sklicevati seje odborov.

5. Na podlagi dnevne aktivnosti članov pri gradnji in obnovi ter pri graditvi našega gospodarstva, utrjevati organizacijo SIAU s pritegnitvijo novih članov, posebno v obalnih mestih.

6. V predkongresnem tekmovanju na čast drugemu kongresu KP STO, podvojiti naše napore za dokončno dovršitev vseh del, ki so si jih baze postavile. Dokazati s tem našo privrženost KP, ki nas je vodila v NOB in nas sedaj vodi pri graditvi boljše bodočnosti

ŽIVAHNO PROSVETNO DELOVANJE

Volitve novih odborov prosvetnih društev

Velika poletna dela na polju in po vinogradih so nekako ustavila prosvetno delovanje naših društev. Le tu pa tam je bila kaka prireditev bolj lahkega značaja. Sedaj pod jesen, ko ponehujejo vsa nujnejša dela, pa se bo prosvetno življenje znova razgibalo. To dokazujejo naslednji trije primeri.

V KAMPEL - SALARI je imelo tamkajšnje prosvetno društvo občni zbor, na katerem je bil izvoljen tudi novi odbor. Člani so ob tej priložnosti izbrali prosvetnemu društvu ime «France Bevk».

V poslopju, kjer je bil občni zbor, je bila že leta 1910 ustanovljena čitalnica. O tem je obširno govoril njen član, tovariš Furlanič Anton. Pripovedoval je, kako je čitalnica nastala, kako je služila v borbi proti potujčevanju in kako so jo fašisti prav zaradi tega uničili.

Pevci so se ob zaključku občnega zbora obvezali, da bodo redno hodili k pevskim vajam. Novi odbor pa je sprejel sklep, da bo v najkrajšem času pripravil sedež za prosvetno društvo.

TUDI V POMJANU je bil občni zbor prosvetnega društva. Člani so izvolili nov odbor in dali prosvetnemu društvu ime «Bizjak Ferdinand». S tem so izkazali čast najbolj dostojnemu borcu proti fašizmu v Pomjanu, ki se je vztrajno boril za časa fašizma in kot pevovodja ilegalno poučeval slovenske pesmi. Nacifašisti so ga zaradi sodelovanja v NOB ugrabili in odpeljali v Nemčijo ter ga tam umorili.

Člani so pokazali zanimanje za kulturno delovanje. Sklenili so, da mora prosvetno društvo pod vodstvom novega odbora pričeti z aktivnejšim delovanjem.

V BERTOKIH je prosvetno društvo takoj po prvomajski proslavi prekinilo s svojim delovanjem. Vaščani so se ves čas spraševali in iskali, kaj je vzrok temu mrtvilu. To je bilo toliko čudno, ker so člani pevskega zbora kot tudi godbe do tedaj prihajali z velikim navdušenjem in požrtvovalnostjo na vaje.

Po dolgem raziskovanju smo ugotovili, da leži krivda na vodstvu, predvsem na predsedniku, ki je sicer dosti govoril o svoji požrtvovalnosti, a ni aktiviziral članov. Zato smo 23. avgusta sklicali občni zbor, na katerem smo izvolili nov društveni odbor. V tega zaupamo, da se bo bolj potrudil in zares prijel za delo, ker se skupno s člani zaveda važnosti kulturnega delovanja na vasi.

Č. S.

Iščemo delovne moči!

Urad za delo potrebuje sledeče delovne moči: zidarje, tesarje, kovače, mizarje, čistilce, upogibalce železa in delavce.

Delavci, ki bi radi bili sprejeti na delo, naj se prijavijo pri okrajnem ljudskem odboru — odsek za delo, na trgu Brolo

Zasadimo drevored ob cesti Koper - bivša postaja

Koper se lepša in obnavlja na znotraj in na zunaj. Nikdo ne more trditi, da to ni res. Ne samo da se obnavlja, ampak se gradijo velike stvari. Že smo pisali o velikih skladiščih «Omnie», o novem športnem stadionu, o obnovljenem gledališču, o zidovih, ki so tako neokusno in grdo zakrivali le tisto malo zelenja, kar ga je bilo. Premalo pa smo doslej pisali o gradnji slovensko-italijanske šole, ki se gradi na prostorih nekdanjih zaporov, o hotelu, ki se gradi v pristaništču, in še o drugih važnih objektih. Vse bo prišlo na vrsto, o vsem bomo več pisali, ker je naravno, da povemo v svet, kako delajo tam, kjer res delajo z ljudstvom in za ljudstvo.

Danes bomo povedali pa še nekaj drugega. Ves prostor pred starodavnimi koprskimi vrati se je že zelo olepšal in razširil. Lepo in okusno zgrajeno skladišče «Istrabenz» je popolnoma spremenilo prej tako grd prostor pred vhodom v Koper. Tiste rože tam pred razdeljevalnico, oživljajo s svojimi pestrimi barvami ves prostor daleč naokoli.

Manjka pa nekaj vzdolž ceste, ki pelje proti stari postaji. Lep drevored bi tu bil v velik okras in tudi kot zaščitni pas oljčnim kulturam, pešcem in prometnim sredstvom v času divjanja burje.

Sedaj, ko se bližamo jeseni in ko bo prav gotovo več deževnih dni, bi bilo prav, če bi mislili na to. Drevja imamo nič koliko, teren je kot nalašč primeren za to. Naj bi odgovorni za to napravili načrt za to in izbrali primerno drevje. Jame naj se skopljejo že sedaj in ob času deževja naj se sadijo sadike.

Dobro bi bilo, če bi ob morju na bivših solinah desno in levo od te ceste poskrbeli za nasaditev dvovrstnega obrambnega pasu. S tem bi vzeli burji ono silovito moč, ki povzroča zelo veliko škodo našim poljskim kulturam in ljudem.

Obveze predsednikov in tajnikov prosvetnih društev koprskega okraja

Prejšnjo nedeljo je bil sestanek predsednikov in tajnikov prosvetnih društev koprskega okraja, ki so sklenjeni v SHPZ.

Po političnem pregledu, ki se je nanašal na drugi kongres KP STOJugoslavije in pregledu tekmovanja za obnovo in zadružne domove, je bil pregled kulturnega delovanja. Mnogi predsedniki in tajniki so spoznali, kako važno in koristno je prosvetno delo med ljudstvom. Sprejeli so za predkongresno tekmovanje KP STOja naslednje obveze:

1. Dne 11. septembra bo tekmovalni nastop dramskih družin v zadružnem domu v Vanganelu.

2. Izvedli bodo vse priprave za tekmovalni nastop pevskih zborov koprskega okraja, ki bo v tednu slovenske kulture 25. septembra v Smarjah.

3. Ustanovili bodo tri nove pevske zbore, in sicer v Babičih, Pomjanu in Semedeli.

4. Za pevovodski tečaj, ki bo v jeseni, bodo pripravili 15 kandidatov.

5. Za kapelniški tečaj bodo pripravili 12 kandidatov.

6. Za režiserski tečaj bodo pripravili 20 kandidatov.

7. Na festivalu hrvatske kulture bodonasto pili s pevskim zborom.

8. Imeli bodo sedem občnih zborov prosvetnih društev.

Poleg teh obvez so napravili sklep, da bodo imela prosvetna društva predavanja, izpopolnila bodo administracijo in pripravila enotne napisne deske nad sedeži društev.

Tovariši predsedniki in tajniki so se razhajali s trdnim sklepom, da bodo nastopili s pevskim zborom, gi kongres KP STOja tudi dosledno izvršili.

Delovne obveze sindikalne podružnice okrajnega ILO Koper za II. kongres KP STO

Na zadnjem sestanku naše sindikalne podružnice smo obravnavali predkongresno tekmovanje. Sprejeli smo obvezo, da opravimo 600 delovnih ur pri kanalizaciji mesta. Vse to na čast drugemu kongresu KP STOja.

Kot ostale podružnice nočemo zaostajati v tem tekmovanju. Dobro vemo, da bomo z našo požrtvovalnostjo pomagali graditi ljudstvu lepše in bolj mirno življenje.

Niso pa vsi člani naše podružnice še razumeli, zanje naj bi ne veljalo. Ni še rečeno, da je z osemurnim delom v uradu napravljeno vse. Taki niso aktivisti, kot jih zahteva današnji razvoj. Potrebno je imeti pred očmi, da je največja delavnost največja odlika današnjega aktivista. Sele takrat ko bodo tudi taki tovariši, ki jim danes ni za prostovoljno delo, razumeli to resnico, bodo lahko rekli, da so pravi ljudski aktivisti. Takrat bomo lahko vršili tekmovanje že z večjimi uspehi in s tem dokazali našim sovražnikom in obrekovalcem, da so oni tisto, za kar dolžijo — nas.

Tradicije NOB naj se v našem delu za vsakodnevno izboljšanje vodijo in vzpodbujajo. Naša slavna KP pa naj nas vodi v tej borbi. Naše geslo naj bo: Vsi in vse za predkongresno tekmovanje.

Baruca Gildo

Bojijo se resnice!

Pred dnevi je bil v Budimpešti zaključen mladinski festival, ki je obenem festival mladine in študentov. Udeležile so se ga vse mladinske delegacije z vseh kontinentov, toda čudno je pri tem, da delegati jugoslovanske mladine niso dovolili, da bi tudi ona prinesla svoje pozdrave. Pokazala bi vsemu svetu, kaj se godi v novi socialistični Jugoslaviji. Tudi to je čudno, da niti največjemu delu mladine STO-ja niso dovolili, da bi prisostvovala temu festivalu, ki naj bi bil izraz volje demokratične mladine sveta. Ko bo vsak mladinec to ugotovil, bo iz tega sklepal, da je vse to razbijaško delo. Plod zloglasne resolucije IU, da vse to klevetniško in razbijaško delo sloni na tem, da bi Jugoslovanska in naša mladina bili odtrgani od vsakodnevne udeležbe v svetu in da bi druge mladinske delegacije, ki so pod globokim vplivom te resolucije, lahko izvedele resnice o graditvi socializma v Jugoslaviji.

Marsikaj je že naredila resolucija IU, toda naj stremi kolikoli hoče za tem, da bi zakrila delo jugoslovanskih narodov in posebno jugoslovanske mladine, a v tem ne bo uspela. Resnica bo prej ali slej na dan, kakor pravi star slovenski pregovor in kar se je pokazalo mnogokrat kot utemeljeno. Ni več daleč dan, ko se bo to zgodilo, morda se že sedaj kažejo v svetu znaki za to. Zasleplje nci so že začeli spregledovati, da ni mogoče, da bi država, ki daje dnevno vse svoje sile od sebe in se bori neumorno proti imperializmu za pravice zatiranih narodov, drvela na pot imperializma.

Ta resolucija ima tudi pri nas globoke posledice. Ali je mogoče, da delavsko gibanje, ki je v prvih povojnih letih doseglo tak razmah in vključevalo v vrsto stotisočev ljudi, da bi v enem samem letu skoro popolnoma propadlo? Ali je mogoče, da tržaško delavsko gibanje mora danes ponižno čakati na povelju svojih gospodarjev in ne more voditi gibanja v širšem obsegu? Da, vse to je mogoče in še marsikaj drugega!

Vidite, vse to je storila zloglasna resolucija, ki je prinesla svetovnemu delavskemu gibanju le slabe strani. Toda države, ki so to resolucijo naperile proti Jugoslaviji, niso pričakovale tolikšnega odpora med jugoslovanskimi množicami.

Ena teh podlosti, ki so jih kominformisti zadnje čase napravili, je ta, da so z lažnim posredovanjem pri SFDM preprečili velikemu delu tržaške mladine v okviru ZAM, da bi prisostvovalu v Budimpešti in poslala svojo mladinsko in šolsko zastopstvo, da izrazijo želje tržaške in istrske mladine. Pokazali bi, kaj je naša mladina naredila od kongresa dalje in bi razkrinkali podlo delovanje Vidalijeve frakcije in njegovega vernega hlapca Blažine. On je prav tako kot Vidali izdal interese tržaške delovne in kmečke mladine in se požvižgal na vse obljube, ki jih je dal mladini na kongresu v Trstu. Razen tega so Blažina in njegovi sodelavci popolnoma razdvojili mladinsko gibanje na STO-ju, zdaj pa so preprečili mladini, ki ima bogate izkušnje iz NOB, da bi pokazala uspehe svojega dela na svetovnem mladinskem festivalu.

Oni nas primerjajo z mladino, ki stoji ob strani kapitalistov, medtem ko so prav oni tisti, ki minirajo delavsko gibanje. Oni so tisti, ki z raznimi protirevolucionarnimi ukrepi zavirajo razvoj mladinskega demokratičnega gibanja. Z razcepljenjem športnih in demokratičnih društev so jasno pokazali svoje pravo lice pred ljudstvom. Njim ni dovolj samo klevetanje, temveč tudi sabotaža in druge nesramne metode, ki jih lahko uporabljajo le protirevolucionarji. Zadnje čase pa so postali pravi mojstri v svojem poklicu. Pravijo, da je naša mladina buržoazno nastrojena ter nima pravega smisla za revolucionarno delo. To, kar oni drugim očitajo, so sami. Ali je meščanska in neborbena tista mladina in tisto ljudstvo, ki iz dneva v dan in z neumornim delom gradi sebi in svojemu ljudstvu srečo in blagostanje? Ali je neborbena in nedelavna ona mladina, ki dnevno s krampi in lopato ter z žulji na rokah nadaljuje delo NOB? Vsak človek bo izprevidel in se prepričal, da smo na pravi poti. Naša ZAM stremi za tem, da mladino čimbolj in čimprej usposobi za gradnjo nove družbene ureditve in da mladina prevzame čimprej vodstvo javnega življenja v svoje roke. Izognili se bomo še tistim nevšečnostim, ki jih imamo v vsakdanjem življenju, da bo res vstal nov pravičen svet, kjer bo vladala le pravica, resnična svoboda in blagostanje.

Kako more biti naša mladina ničemurna in neborbena, ko je sodelovala pri neštetih delovnih akcijah in pokazala povsod svojo odločno voljo in delovnost! In če človek pomisli, da prav tej mladini, ki vneto nadaljuje dela naših borcev, ki je zgradila že toliko stavb, cest, prog itd., ki še kar naprej gradi neverjetne stvari, so odklonili sodelovanje na svetovnem mladinskem festivalu. To je največja podlost, brez primere v zgodovini, ki so jo napravili kominformisti jugoslovanski mladini. Prav tako podlost so napravili tudi mladini Istrskega okrožja in Trsta.

Ni mogoče, da ne bi mogla mladina prisostvovati festivalu, ki dokončuje gradnjo ceste Smarje-Nova vas in je pomagala ljudstvu pri vseh delih in je pokazala že velike uspehe. Naši mladinci bi laže prisostvovali festivalu kot tistih 52 kominformistov, ki gotovo niso pokazali na festivalu nič novega, ter bodo stremili le za tem, kako bi nas klevetali. Boje se, da bi naša mladina pokazala, kako je uspešno izvršila naloge, ki jih ji je zadala SFDM, medtem pa oni v tem času niso napravili nič pozitivnega, marveč so še z na vse načine poizkušali ovirati naše delo. Boje se resnice bolj kot vsega, ker se dobro zavedajo, če bi mi prisostvovali festivalu, bi jih pred vsem svetom razkrinkali kot saboterje in šoviniste. Klevetniška resolucije Informbiroja jim je pomagala, da so zakrili svoj pravi obraz in se predstavili v Budimpešti nekako kot borci za mladinske pravice. V resnici pa niso bili nič drugega kot odkriti revizionisti in razdiralci mladinskega gibanja.

Naša napredna mladina, ki izpolnjuje zadana si naloge, je že v neštetih primerih pokazala svojo delavnost in možnost ter ostala zvesta liniji SFDM. Naša mladina nima časa za brezplodno in brezpredmetno prerekanje, ampak je pripravljena graditi in se še nadalje boriti proti imperializmu do dokončne in popolne zmage.

N...jo

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - SVETOGORSKA ULICA 42 - TEL. 749

IZLET PLANINSKEGA DRUŠTVA NA VIŠARJE IN LOVCA

Slovensko planinsko društvo je priredilo v soboto 27. in nedeljo 28. avgusta izlet na Višarje in na Lovca. V soboto ob dveh popoldne so se planinci zbrali na Travniku od koder so v opremljenem kamionu malo pozneje odbrzeli proti Podgori in naprej proti Vidmu.

Vreme je bilo res lepo in marsikdo, ki je v prejšnjih dneh podvomil o povratku poletja, se je premislil, ko se je v kamionu pošteno potil. Veselo petje ob spremstvu Nadine harmonike je spremljalo izletnike tja do Kluž, kjer je general Nande odredil pol ure odmora. Vsi so se odpravili v gostilno, kjer so natakarji imeli dovolj dela, da so dokaj naglo stregli žejnim gostom, ki so po dolgi vožnji željno pričakovali hladno pijačo. Nekateri so posedli okoli starega ognjišča in sledili tekmi generala, ki je častno izgubil pol litra.

Potem pa je kamion nadaljeval pot do Žabnic, kjer je zavozil v prostrano dvorišče gostilne. Izletniki so pobrali svoje stvari, se zbasali iz «busa» ter se pripravili na pot. General pa je odredil ponovni odmor zaradi okrepitve lačnih in žejnih, preden bi po strmih vijugah sopihali proti Višarjam. V Žabnicah se je zvedelo, da je na Višarjah vse polno romarjev, posebno Koroščev in da bo zelo težko dobiti prenočišče.

Malo pred osmo uro so prisopihali na vrh Višarij planinci, potem ko so se pošteno spotili po strmi poti. Nekateri so se ustavili že pred vrhom, ostala vojska z generalom na čelu pa se je ustoličila v gostilni, kjer se je takoj razlegalo veseljo petje in vriskanje. Korošci, ki so bili v gostilni, so začudeno gledali to skupino in se tudi včasih pridružili petju. Drug za drugim so nato izletniki izginili iz gostilne in iskali po vasi prenočišč. Nekateri so našli postelje, drugi pa so se zadovoljili da so le bili pod streho.

Komandant Nande, katerega je skrbela vojska, je sklenil, da jo bo imel stalno pod nadzorstvom in spravil se je na malo vzpetino, kjer so fantje iz Standreža zakurili kres. Pozno v noč se je razlegal po Višarjah planinski klic Nandeta, ki je vabil h kresu izletnike, toda iz senikov in postelj se nihče ni odzval. Razočaran je komandant obrnil hrbet kresu (da bi se bolje grel) in zaspal.

Še pred peto uro zjutraj se je oglasila na Višarjah «najnovejša pesem», da bi zbudila one izletnike, ki so nameravali na Lovca. Pesem je učinkovala, okence se je odprlo in polzaspani glas je odgovoril. Nato je Nande, potrpežljivo čakal, da bi si izletnice popravile pričesko in se olepotičile za izlet. Ker pa «toalete» ni hotelo biti konca, jo je ucvrl za Milčetom, ki je ukal že visoko gori proti Lovcu.

Na Lovcu (2071 m) pa je Milče od šeste ure pihal ogenj, da bi si segrel malico, katere je potem radodarno stresel po tleh ob smehu ostalih. Ob osmih so tudi zadnji zamudniki bili na vrhu in pridno zajemali iz zalog.

Dan je bil res lep in razgled krasen. Na oni strani je pogled plaval do Montaža in Viša potem na Jalovec, Triglav, na nasprotni pa so se lepo kazali razgled v dolino, v Ukve in na Ukvansko planoto.

Pred odhodom pa je Nande pokazal svojo kuharsko umetnost in postregel z imenitno pristno kavo, da bi z njo ohrabril svojo vojsko za pot. Navzdol je šlo kar dobro, le Milan je nekoliko podrsal zadnjo plat in pustil del hlač na skali. K sreči mu je dekle posodilo «smučarske hlačke», katere je oblekel in lastne dal sivilji.

Na planinj pod Višarjami so se planinci zopet ustavili, nato pa odšli v Žabnice, kjer so jih že čakali, tisti, ki so se bili ustavili na Višarjah. General je bil jako zadovoljen s svojo vojsko in v veselju je samemu sebi poslal razglednico v Gorico.

Malo pred šesto je bil odhod in kamion je odbrzel po krasni cesti do Tricesima, kjer je bil odrejen odmor; potem pa dalje do Gorice. V kamionu se je še tu pa tam oglasila pesem, večina izletnikov pa je bila že močno trudna. Malo po devetj so se izletniki porazgubili po Gorici na svoje domove.

Žene in delavska borba

V demokratičnih organizacijah prerojenega človeštva smo videli, da se je žena pričela uveljavljati. Videli smo jo v dosedanjih demonstracijah v obrambo miru, v katerih se je udejstvovala ne kot orodje v rokah tistih, ki hočejo nadaljevati s podlim socialnim izkoriščanjem, temveč kot zavedna borka za dosego boljše bodočnosti.

Toda najlepši dokaz socialne zrelosti in zavednosti, sad najžalostnejših izkušenj, lahko žene dajo s sodelovanjem in podpiranjem enotnih sindikalnih organizacij. Samo s podpiranjem te ustanove, ki predstavlja samoraslo zvezo vseh delavcev, bo žena pripomogla k dokončnemu zlomu kapitalističnega jarma, ki jo izkorišča. S pomočjo naših žen bomo lahko dosegli, da se bo kapitalistični jarem upognil trdni volji delavcev pesti in uma in se bo tako pričela nova doba, doba, v kateri bosta delo in mir edina smotra življenja.

Naj ne pravijo žene, da niso sposobne za sindikalno delo. Za to se bodo usposobile v razvoju našega dela, pri diskusijah in razpravah, največ pa bodo pridobile pri reševanju sindikalnih problemov. Toda imeti morajo za to trdno voljo, ki jo poživljata zavest kritike in tisti požrtvovalni duh, ki jih je vodil skozi dve svetovni vojni, ko so nadomeščale moža pri delu, od kmeta do uradnika in v samih vojnih akcijah ob strani borcev.

Toda v počasni in odločni vojni, ki so jo industrijci napovedali delavskemu razredu in v kateri jih podpira sama vlada s pomočjo ljudi zelo dvomljive zavesti, ki hočejo z raznimi razkolniškimi manevri razcepiti našo silo in nas potisniti nazaj, se nam ženam nujno postavlja vprašanje: «Ali lahko ostanemo me žene pasivne in čakamo, da bo prepozno, da zavzamemo svoje stališče?»

Delavske pesti in uma na Goriškem, tretjo nedeljo v septembru bo zasedanje delavk iz vse pokrajine; pripravite se, da boste tudi vi prispevale s svojimi izkušnjami. Na ta dan bomo pregledale delo, ki smo ga do sedaj storile, in si bomo poleg tega postavile nove smernice in cilje.

Za žensko sindikalno posvetovalno komisijo
Rina Buoncompagni

SVOBODNA BRDA BODO DOBILA z vodovodom zdravo pitno vodo

V Brdih se je vedno občutilo pomanjkanje vode. Temu bo poslej povsem drugače, ko bodo Brda dobila nov vodovod, ki bo ves ta predel oskrboval z zdravo pitno vodo. Dela za velik vodovod na črpalko iz Soške doline preko Vrhovelj že lepo napredujejo. V Brdih so osnovali za ta dela Prvo briško frontno brigado, ki ima svoj štab v Vrhovljah. Okrog 150 frontovcem se že stalno pridružujejo drugi. Pravo mravljišče pa postane ob nedeljah, saj je prejšnjo nedeljo prišlo na gradilišče nad 250 frontovcev iz vseh krajev Brd. Ta dan so se posebno odlikovali Alojz Jurič iz Drenovka, Jožef Prinčič iz Biljane in Jožef Zorzut iz Vederjana.

Vedno daljši so jarki v trdi skali, vedno večji izkop za vodni rezervoar. In ko bo stekla voda po ceveh v vse vasi Brd, bo to nov praznik v tej deželici in nova zmaga delovnega ljudstva v borbi za gospodarski napredek. Konec bo časov, ko so morale žene nositi vodo na glavi po kilometre daleč.

V alpskih predelih Planine, Trnovega in Otlice pa grade velike vodnjake (kapnice), v katerih se bo nabirala voda za čas, ko nastopi suša. Vodovod popravljajo tudi na Vipavskem. Velike priprave pa so tudi za oskrbo Goriškega Krasa z vodo.

Svobodno goriško ljudstvo nudi vso svojo pomoč tudi pri drugih delih, tako pri gradnji zadružnih domov, pri velikih gradiliščih, v gozdarstvu, v raznih industrijskih središčih gradbenega materiala in pri kmetijski proizvodnji. Poročila o opravljenih urah dela in tudi količini dela pa še davno ne povedo vsega, kajti marsikje izvršujejo člani fronte razna dela za napredek gospodarstva in socializacije vasi na lastno pobudo, o čemer pa morskdaj niti ni poročil.

S skrbjo za žene in matere

bodo ženske organizacije dosegle povečanje proizvodnje v svobodni Goriški

Oblastne konference AFŽ za goriško oblast v Postojni se je udeležilo nad 210 delegatk, ki so prispele iz vseh okrajev Slovenskega Primorja. Na konferenci so delegatke razpravljale o doseženih uspehih pa tudi o pomanjkljivosti pri delu in nato o bodočih nalogah.

V organizaciji AFŽ bo treba še mnogo aktivnosti, da se žene v večjem številu vključijo v zadruge. Tudi industrija kliče novih delovnih moči; v Ajdovščini bo namreč v kratkem začela obratovati tekstilna tovarna, mnogo delavcev in delavk pa je še treba za gradnjo objektov Nove Gorice, za razširitev usnjarne v Mirnu, za regulacijo Vipave, gradnjo bolnic v Sempetru in Postojni itd. Potreba daleč presega število 2076 žena, kolikor se jih je od 1. januarja do sedaj vključilo v proizvodnjo.

Zaposlenim ženam in materam se bo posvetila vsa skrb in nudila se jim bo vsa pomoč. Doslej je bilo v oblasti samo sedem domov igre in dela, trije otroški domovi, trinajst dijaških domov, tri otroške restavracije, eno igrišče. Preskrbljeno pa še ni bilo za najmanjše, ki potrebujejo še posebne nege in pazljivosti. In prav tu je točka, kjer bodo organizacije AFŽ zlasti krepko prijele za delo, da razbremene žene in matere.

V vsem Slovenskem Primorju je po šest okrajnih in mestnih ter 610 krajevnih odborov AFŽ; vseh članic je 43.516. Pred «tednom matere in otroka» bodo tekmovanja med okrajnimi in vaškimi organizacijami.

V načrt dela za drugo polletje so si žene postavile med drugim nalogo, da vključijo čimveč ženskih delovnih moči v proizvodnjo. Aktivno bodo sodelovale pri organiziranju frontnih brigad ter pri ustanovitvi otroških zavetišč v industrijskih krajih in pri kmečkih obdelovalnih zadrugah. V načrtu pa je seveda cela vrsta nalog, ki so si jih zastavile žene pri graditvi socializma.

KINO

VERDI. 17: «Razprava», E. Deutsch.
VITTORIA. 17: «Ljubezen pod ničlo», S. Henie.
CENTRALE. Zaprto.
MODERNO. 17: «Veselje do življenja», G. Storm.
EDEN. 17: «Alaska, zlati pekel».

Obuvala za upokojence

Včeraj so v ul. Petrarca odprli razpečevalnico, kjer bodo prodajali čevlje ustanove Unrra tistim upokojencem, ki imajo nanje pravico. Prodajanje se bo nadaljevalo ves teden.

Mnogim uspe, marsikomu pa ne

Nekoliko nespretno se je motal v bližini meje 21-letni Artemij Peggio iz Krmina, tako da so ga italijanski obmejni stražniki kaj lahko videli in ustavili. Hotel je baje uteči v Jugoslavijo.

Odkup sončničnega semena

Obveščamo vse kmetovalce, da se je včeraj pričel nakup sončničnega semena pri podružnicah pokrajinskega agrarnega konzorcija v Gorici ul. Morelli, v Ločniku, Kraminu, Romansu, Gradiški in Ronkah.

Za vsak stot zdravega in suhega semena bodo pridelovalci prejeli kot predujem po 19 litrov olja najboljše vrste ali pa 5000 lir.

Nato bo pokrajinski konzorcij izplačal preostanek čimprej in v meri, ki bo pridelovalcem jamčila največji dobiček.

Zato je v interesu vseh pridelovalcev da oddajo omenjeno seme pokrajinskemu konzorciju v Gorici.

Nadalje obveščamo, da se vsi prizadeti kmetje za čiščenje semena lahko obrnejo na omenjene podružnice konzorcija, kjer so jim na razpolago stroji za to delo.

Omejitve uporabe električnega toka

S včerajšnjim dnem je stopila v veljavo tudi v goriški pokrajini odredba o omejitvi uporabe električne energije. Tako je bil včeraj ukinjen električni tok od 7. do 19. ure v predelu mesta severno od ulic Montecucco, Casale, 9. avgusta, 24. maja in Vittorio Veneto. Izven Gorice pa je bil včeraj tok ukinjen v I. coni, ki obsega občine Gradiško, Faro in Romans. Danes pa seveda ne bodo imeli električnega toka tam, kj

MELENTIJE POPOVIĆ

O ekonomskih odnosih med socialističnimi državami

(Nadaljevanje s 1. strani)

vila mestnega prebivalstva. Druge socialistične države niso nikdar jemale naše težave dobronamerno, tako da ni bilo razlike med njihovimi zahtevami in zahtevami kapitalističnih držav, če pa je razlika bila, je bila v tem, da so nekatere socialistične države postavljale tudi težje pogoje, kot na primer Madžarska, Poljska (v primeru, ko je zahtevala neizogibno dobavo pšenice, čeprav je vedela, da nimamo viškov), Češkoslovaška (ko je zahtevala od nas za valjani material samo svinec in druge pisane kovine itd.).

V kolikor je bila Jugoslavija v položaju, da je morala dobronamerno gledati težave drugih, slabših od nje, je delala drugače. Mi smo, na primer sprejeli za naš izvoz v Bolgarijo, da nam ga plačajo večidel z izvozom tobaka, čeprav je Jugoslavija sama velik izvoznik tobaka. Kar se tiče odnosov do Albanije, so bili kvalitativno različni od vseh drugih, a o tem bomo, kakor sem že rekel, govorili kasneje posebej.

Seveda, tako je bilo pred resolucijo Informbiroja, ko so bili odnosi do Jugoslavije prijateljski. Po resoluciji se odnosi kvalitativno menjavajo. Začenja se ekonomski pritisk, ki se usmerja na zaviranje industrializacije naše države — v naših pogojih — na onemogočanje graditve socializma.

Ekonomski odnosi med Madžarsko in Jugoslavijo

• Svoje ekonomske odnose z Madžarsko smo regulirali z različnimi pogodbami. Pri sklepanju teh pogodb je naša vlada upoštevala naslednja dejstva: a) v letu 1946 in v začetku let 1947 je preživljala madžarska demokracija težko obdobje, doživljala je krizo nadaljnjega porasta, borila se na zunanjo pomoč, poskušali preprečiti nadaljnjo demokratično preobrazbo, poraziti delavski razred in Komunistično partijo, ki sta bila tedaj šibka in sta šele pričenjala s političnim osvajanjem množice delavskega razreda in delovnih ljudi; b) eden izmed glavnih problemov za Madžarsko v tem obdobju je bila organizacija gospodarskega življenja, polni razmah proizvodnje, likvidacija nezaposlenosti in — na temelju tega — izhod iz finančnih težav.

S tega stališča je Jugoslavija, vedno pripravljena kar največ pomagati tudi v ekonomskih vprašanjih, stopila z Madžarsko v največjo možno menjavo, pod pogoji, ki so bili najugodnejši za Madžarsko in najneugodnejši za Jugoslavijo. Naša vlada se je zavedala, da je to za nas žrtev, toda to je bila pomoč demokraciji v Madžarski, njenim revolucionarnim silam, to je bilo na liniji socialistične solidarnosti. Na tabelah o strukturi menjave je jasno razvidno, kakšni so bili ti odnosi. Jugoslavija je izvažala skoraj samo surovine in polizdelke, a uvažala večidel izdelane proizvode. V zvezi s finančnimi težavami Madžarske je dala naša vlada olajšanja v raznih oblikah, ki so v resnici pomenila brezobrestni kredit. Država, skoraj najbolj porušena v vojni, a industrijsko zaostala, je dala kredit neporušeni, industrijsko razviti državi. In pri tem smo prav tako morali prepričevati prav komuniste, državne gospodarske funkcionarje v Madžarski, da so takšne pogodbe Madžarski koristne in potrebne. V teku izpolnjevanja so se ti že tako in tako neugodni pogoji za nas še neugodneje izpolnjevali, a po resoluciji Informiroja še toliko bolj. Tako je, na primer Madžarska, izkoristila določen monopol v kapitalnih dobavah, da je lahko maksimalno dvignila cene svojega blaga. Povpraševanje po kapitalnih vrednostih je bilo namreč takoj po vojni v mednarodni menjavi seveda zelo veliko in njihova konjunktura visoka. Države, ki v vojni niso trpele in so imele takoj ali kmalu po vojni možnosti izvažati kapitalne vrednosti, so imele neke vrste monopol nad temi proizvodi. To je bil primer, na primer, s Švico in Švedsko med kapitalističnimi, s Češkoslovaško in Madžarsko med socialističnimi državami. Kakor je bila Jugoslavija zaradi diskriminacije s strani zahodnih imperialističnih držav navezana v letu 1946 in 1947 v glavnem na Češkoslovaško in Madžarsko, tako sta imeli ti dve v odnosu do Jugoslavije neke vrste monopol. Madžarska je ta monopol temeljito izkoriščala. Tako je bilo na primer razmerje med cenami, ki jih je od nas zahtevala Madžarska, in cenami, ki so bile sočasno veljavne v Nemčiji:

	Madžarska (v dolarjih)	Nemčija (v dolarjih)	Madžarska več v%
Drobilci za boksit	57.500	39.945	44
Kompl. mešalec za boksit	395.000	335.000	18.5
Dvigala za skladišča (4)	377.600	250.000	50
Napr. za odvajanje prahu	41.850	13.000	220
36 velikih avtoklav	1,054.600	504.000	110
Transportna naprava za rdeči mulj	128.850	25.130	320
Plinski generatorji	2,000.000	451.818	340
24 transformatorjev za za električno napravo za elektrolizo	2,400.000	Švica 1,315.000	82.5

Po dolgih razpravljanjih in argumentacijah nam je uspevalo, da smo znižali cene, vendar ne na višino, ki bi ustrezala svetovnim cenam. S tem se je stopnja pridobivanja ekstraprofitov še krepila.

Jugoslavija je izvrševala svoje obveznosti, predvidene v pogodbah, vedno za povprečno nad 90%, medtem ko ni bilo tako z madžarske strani niti pred resolucijo Informbiroja, a kje neki po njej. Rezultat tega je bil, da je bila Jugoslavija v triletni menjavi izkoriščana ne samo z menjavo, zaradi povsem ekonomske nujnosti v pogojih kapitalistične menjave, temveč je dajala tudi v cenah dodatek madžarskemu monopolu v kapitalnih vrednostih in kreditirala madžarsko gospodarstvo. Ta kredit je znesel, približno izračunan, okoli 1.100.000.000 dinarjev z rokom trajanja dve leti in pol ter plačan ali v dolarjih ali v najkonkretnejših surovinah. Ta kredit smo dali kot brezobrestni kredit, a vračali nam ga bodo z dobavami madžarskih proizvodov, ki jih kar naprej zamujajo in zavirajo, vse to na temelju morale, ki jo je rodila resolucija Informbiroja, ta pošastni dokument, po katerem je vse dovoljeno, in ki ga hočejo danes goreči pristaši Informbiroja utrditi in mu dati moč vladajoče morale v vrstah komunistov.

To je razvidno na drug način iz zunanje-trgovinske bilance Madžarske s Sovjetsko zvezo in državami ljudske demokracije (vse v tisočih forintov):

	1947 Uvoz	1947 Izvoz	Saldo + ali —	1948 Uvoz	1948 Izvoz	Saldo + ali —
ZSSR	165.722	156.588	— 9.134	290.737	333.511	+ 42.774
ČSR	145.413	145.333	— 60	249.509	244.070	— 5.439
Poljska	58.517	44.379	— 14.138	54.340	45.626	— 8.714
Romunija	56.855	25.445	— 31.410	50.211	27.255	— 22.956
Bolgarija	5.624	6.230	+ 606	18.313	17.844	— 469
Albanija	—	—	—	—	434	+ 434
FLRJ	132.339	38.033	— 49.326	297.698	167.269	— 130.429
	564.490	461.028	— 103.462	960.808	836.009	— 124.799

To pa pomeni, da je Jugoslavija finansirala v 1947. letu 50% skupnih pasiv madžarske trgovinske bilance s socialističnimi državami. A v 1948. letu so pasiva madžarske menjave z Jugoslavijo, torej spet breme na račun jugoslovanskega gospodarstva, presegala skupna pasiva Madžarske z vsemi ostalimi socialističnimi državami.

In kdo je potem internacionalist?

Kar se tiče odnosov z drugimi državami, industrijsko in tehnično bolj razvitimi od Jugoslavije, so bili v temelju podobni kot z Madžarsko, samo nekoliko ublaženi, posebno v pogledu plačilnih odnosov, tako da Jugoslavija teh držav v glavnem ni kreditirala.

Vendar pa je potrebno nekaj besed o odnosih s Sovjetsko zvezo. Naša menjava z ZSSR je bila široko razvita, tako da je bil uvoz in ZSSR v našo državo v našem skupnem uvozu največji. Pri tem, kakor je videti v tabeli, je bil za Jugoslavijo ugodnejši kakor menjava z drugimi socialističnimi državami, čeprav neugoden za Jugoslavijo v odnosu do ZSSR. V tem smislu in samo v tem smislu je mogoče govoriti o pomoči ZSSR Jugoslaviji. Če pa je to z vidika zakonov socialističnih ekonomskih odnosov pomoč ali nekaj drugega in kaj je socialistična pomoč — o tem bomo govorili kasneje. Pri tem pa je treba upoštevati naslednja dejstva: mi smo izvažali v ZSSR i po relativni i po absolutni vrednosti velike količine surovin, posebno visoko konjunkturnih — kar pomeni za Jugoslavijo kot majhno državo velikanski napor. To je nedvomno pomenilo določeno zaviranje njenega razvoja. Nasprotno je bil izvoz surovin iz ZSSR v Jugoslavijo relativno, v primeri z gospodarsko močjo ZSSR, nepomemben in ni pomenil velikega napora.

ZSSR je dobavljala nekatere vrste blaga na kredit, kar je bilo za Jugoslavijo ugodno. A ti krediti so bili z ustrezajočimi obrestmi — po obrestni meri, veljavni v kapitalistični praksi. Dalje, Jugoslavija je bila dolžna, da kredite izplača in to večidel v najkonjunkturnejših in za njeno gospodarstvo najdragocenejših surovinah. S tem se je za Jugoslavijo zmanjševal pomen takšnih kreditov.

(Nadaljevanje sledi)

SUI RAPPORTI ECONOMICI TRA GLI STATI SOCIALISTI

(Continuazione dalla 1. pagina)

2de delle unioni economiche internazionali.

Nonostante le diverse limitazioni ed arresti temporanei, il mercato mondiale è l'unico fenomeno economico in cui vi si inseriscono le economie di tutti i paesi. I paesi arrivano su questi mercati con i propri prodotti — con le merci, dove esse divengono internazionali, dove acquistano un valore universale, dove subiscono l'azione della legge dei valori nella sua applicazione internazionale. Su questa base si crea il profitto mondiale; ossia, in questa caldaia mondiale generale si riversano, accanto ai valori delle merci, anche i relativi plus-valori compresi in queste specie di merci, o, in altre parole, i profitti delle economie nazionali che creano il fondo mondiale profitti. Dato però che sul mercato mondiale dominano le leggi economiche capitalistiche, anche la ripartizione di questo fondo avviene secondo il sistema capitalistico, con tutte le conseguenze che il capitalismo porta con sè.

(Continua)

Lepo je pri našem morju...

OTROCI IZ SLOVENIJE V POČITNIŠKI KOLONIJI V PORTOROŽU. ZAČUDENI NAD LEPOTO SE OTROCI ZANIMAJO ZA VSAKO NOVOST. MORSKI ZRAK IN SONCE PA JIM BOSTA DALA NOVIH MOČI, DA SE BODO SE Z VEČJO VNEMO POSVETILI UČENJU.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Zaščita potrošnika na Danskem

Država prispeva polovico cene za meso

Zadnje čase prehajamo pri nas kakor v Italiji v popoln liberizem tudi glede preskrbe prebivalstva, češ da je to najboljši način in da so povsod odpravili oblastne ukrepe o racioniranju živil, nakaznicah itd. Omenili pa smo že, da postopajo n. pr. v Veliki Britaniji deloma drugače in dajejo državne subvencije za poceni tev blaga široke potrošnje. Pri rokah nam je primer Danske, male severno-evropske države, ki pa ima precej boljšo upravo, v primeri z našimi razmerami. Tam so izračunali, da znaša prispevek države k nižjim cenam živil in najnujnejših potrebščin, računan na glavo prebivalca 74 danskih kron (1 krona = okrog 120 lir). Samo prispevek za maslo in margarino znaša 47.8 kron na družino. Celokupni prispevek države cenijo na 135 milijonov kron. Največji je prispevek pri masti in svinjini (101 milij. kron), maslu, mleku in smetani (55 milij. kr.), moki in kruhu (51 milij. kr.), sladkorju (36 milij. kr.). S posebnimi «rabat-nakaznicami» nabavljajo naj revnejše družine se ceneje maslo in tkanine in sicer znaša prispevek države pri tem 47 milijonov kron.

Zadevne subvencije krijejo razna ministrstva in uradi s pristojbinami in davki ter drugimi dohodki pa tudi iz rednih proračunskih sredstev. Izplačujejo jih v obliki premij in razlik proizvodnikom blaga, bodisi na kg ali na liter, na podlagi oddane količine in kontrole kakovosti. Kaj poreni ta podpora za potrošnike vemo šele, ako navedemo, da znaša n. pr. cena svinjine v izvozu 3.80 kron za kg, v notranji nadrobni prodaji pa le 2.60 kron in sicer odpade na državno subvencijo 1.20 kron ali skoraj polovica cene!! Mast prodajajo 2.50 kron za kg.

Ne samo, da niso ukinili sistema političnih cen (in Danska ni revna država!), marveč imajo še vedno preskrbo po nakaznicah za maslo, margarino, sladkor, kavo, čokolado, meso, milo, premog in petrolej. Kako daleč od tega smo že v Trstu po zaslugi oblasti, ki je jeseni 1947 utemeljevala ukinitev sistema subvencionirane garantirane preskrbe s potrebami Marshallovega plana za Trst. Zdaj, ko je plan dejansko propal, nimamo ničesar in tržaške družine so v primeri z danskimi na stopnji kolonialnega prebivalstva. Težko je zapisati takšno ugotovitev v dobi vsestranskega napre ka...

Pripravljalni koncert ameriškega tiska na naslov Velike Britanije

Težko je reči, ali izkoriš... ameriški krogi predvolivni p... žaj Anglije zato, da še bolj... je sporočajo svoje kritike... zahteve, ali pa da bi podpr... ali ono stranko, ki se bori... položaje v britanskem parla... tu. Angleško strankarsko ... pisje seveda brez izjeme ... ča glasove z onstran luže, ... med volivci zelo osovra... Celo liberalni «Economist» ... zadnji številki za 180 stopinj ... premenil svoje stališče in ... zagovarjati laburistično po... kar kaže, kako zelo je ang... javno mnenje razkačeno na ... meriko. A bratje z one s... oceana se za to malo zmenij... vse močneje perejo «angleš... zamorca».

«New York Times» z dne... t. m. sicer obžaluje sp... dveh, ki se «složno borita p... totalitarizmu», vendar pa ... vi «Čisto gotovo je res, da ... ko socializem (misli labu... op. ur.) poveča težave p... vanja britanske krize. Mo... napade prinašajo mnogi ... Scripps-Howardovega ... v zvezi s pripravami na bl... finančna pogajanja v Washing... tonu. Tam čitamo takšnole ... vorico: «Bevin in Cripps ... morala poslušati ameriške ... nike, ki jima bodo povedali ... katere gole resnice. Povedali ... bodo, naj iščeta izhod iz k... ne v Ameriki, marveč v Ang... sami. Čula bosta, da je prvi ... krep za gospodarsko ozdrav... nje Anglije razvrednotenje ... ta. Razložili jima bodo m... ZDA, da mora britansko go... darstvo znižati stroške, ... bi to povzročilo nadaljnjo ... življenjskega standarda».

V Angliji sta liberalna «Ma... chester Guardian» in «New... Chronicle» že pisala o tem. N... reč, 400 milijonov funtov, ki ... jih vlada prištedi, treba ... s skrčevanjem ugodnosti ... ne zaščite. Zmanjšajo naj se ... sti izdatki za državno zdr... no službo, za subvencio... znižanih cen življenjskih ... trebščin. Recept je seve... preprost. Vprašanje je ... poreče k temu angleško ...

Newyorški «Journal of Com... merce» poroča, da je znova ... no nazadoval ameriški izvoz ... le iz Velike Britanije, marveč ... vse Zapadne Evrope, in ... naj bi washingtonska konfe... ca popravila tako stanje in ... mogočila večje trgovanje. ... pač pozablja, da je vzrok ... dovanja ameriškega uvoza ... žaj ameriškega gospodarstva ... stopa v krizo, potem ko je ... prej žrtvovalo Anglijo in ... padno Evropo. Tako meni ... britanski vojni minister Sh... ki je v nekem govoru de... «oni preko morja pozabljajo ... je bila in je še vedno Am... velik odjemalec, kar jim je ... lo koristilo. Zdaj, ko je po ... letih vojne v gospodarskih ... ščah, se ne zmenijo za vse ...

Dobički angleških zavarovalnic

Leta 1948 so presegla up... pri 24 angleških zavarovalni... za pomorsko zavarovanje ... lijonov funtov. To je re... znesek, ki so ga sploh kdaj ... beležili.

KOLESARSKA DIRKA „PO HRVATSKI IN SLOVENIJI"

MOŠTVO STO na PRVEM MESTU

Pecchiari je imel smolo. Prehitel ga je Italijan Malabrocca, ki je prišel prvi

Velika mednarodna etapna kolesarska dirka «Po Hrvatski in Sloveniji» se je pričela v nedeljo. Tekmujejo moštva in posamezniki. Kot moštvo šteje prva trojica, ki prispe na končni cilj izmed 7 članov moštva. Vsi tekmovalci v moštvih in pa ostali udeleženci tekmujejo tudi kot posamezniki.

Kompletna moštva, to je od 5 do 7 članov, so prijavile naslednje države: Italija, Francija, Avstrija, Tržaško ozemlje ter Jugoslavija z dvemi moštvi, skupno torej 7 moštev. Posamezniki pa nastopajo iz Danske in Avstrije ter iz vseh ljudskih republik Jugoslavije. Tako je postavila Hrvatska še 13 vozačev, poleg tistih, ki so določeni v državno reprezentanco, Srbija še 7, Slovenija 9, Bosna in Hercegovina 2, Crna gora, Makedonija in Partizan po enega. Z obema Dancema Dielsenom in Riethejem ter Avstrijci Pueloepom, Schlosserjem, Stephanom in Bartonom, torej 41 posameznikov proti 49 vozačem iz posameznih moštev.

V nedeljo je bil prvi dan dirke in so vozači vozili iz Zagreba v Crikvenico. Start je bil ob 9 dopoldne na trgu maršala Tita. Proga, ki je dolga 179 km, je izredno naporna, vendar zanimiva. Dan je bil vroč in kolesarje je na prašni cesti mučila žeja. Vozili so v lepi strnjeni vrsti, iz katerih se je včasih utrgala posamezna skupina ali pa posamezniki. Dolgo časa je bil na čelu Pecchiari iz Trsta in je kazalo, da bo ta položaj tudi obdržal. Na progi med Ogulinom in na 145 km, kjer je najvišji vzpon je imel že več kot 2 min naskoka. Izredna vročina in okvara kolesa ga je zadržala, tako da ga je 10 km pred Crikvenico prehitel Italijan Malabrocca, ki je prišel prvi na cilj v Crikvenico v času 6. 17'36". Tu naj omenimo tovariško gesto Malabrocce, ki je Pecchiariju ponudil zračnico za kolo.

Od ostalih tekmovalcev moramo posebno pohvaliti moštvo STO (Cok, Rinaldi, Sellier), ki so priborili za svojo ekipo prvo mesto. Škoda le, da sta imela ta dan Možetič in Javornik smolo s kolesom in da nista mogla doseči boljših mest.

Vrstni red prve etape je naslednji: 1) Malabrocca 6.17'36"; 2) Varga (J) 6.21'34"; 3) Čok (STO) 6.24'35"; 4) Kuret (T); 5) Osrecki (J); 6) Rinaldi (STO); 7) Zollia (T); 8) Kukowetz (A); 9) Pecchiari (T); 10) Crnobrnja (J); 11) Sellier (STO); 12 Grajzer (J); 13) Fontanot (STO); 14) Strain; 15) Zerjal (T); 16) Turitto (T); Polak (J); 18) Zucotti (I); 19) Godnič (J); 20) Rouffteaux (F); 21) Mozetič (STO); 22) Grio (STO) itd.

Vrstni red moštev: 1) STO 19 ur 22'48"; 2) Jugoslavija B 19.34'22"; 3) Jugoslavija A 19. 35'22"; 4)Italija 19.50'55"; 5) Avstrija; 6) Francija.

PECCHIARI in CORETTI, dva borbena tržaška kolesarja.

Odlični jugoslovanski kolesar STRAIN.

V NAPOLIJU SO JUGOSLOVANSKI

mladinci premagali italijanske

V nedeljo je bilo v Napoliju mladinsko srečanje jugoslovanskih in italijanskih plavalcev. Dvoboj so dobili Jugoslovani. Najboljša od Jugoslovanov sta bila Korpes, ki je zmagal na 200 m prsno. in Silovič 100 m hrbtno. Prav tako so Jugoslovani dobili v waterpolu, kjer so se tehnično in taktično izkazali boljši od Italijanov. Igrali so zelo živahno in zanimivo. Zlasti je treba pohvaliti Matuliča.

Rezultati tekmovanja so naslednji:

200 m prsno: 1) Korpes (J) 2'49"2; 2) Barbič (J) 2'56"9; 3) Ghislancone (I); 4) Depita (I).

400 m prosto: 1) Pagliaga (I) 5'12"9; 2) Corič (J) 5'19"3; 3) Bonocore (I); 4) Silovič (J).

100 m prosto: 1) Pagliaga 1'4"1; 2) Bonocore 1'4"5; 3) Corič; 4) Hafner (J) 1'6"4.

100 m hrbtno: 1) Silovič 1'17"; 2) Gligorijevič 1'18"2; 3) Costa (I); 4) Cavari (I).

Stafeta 4 x 100 m: 1) Italija, 2) Jugoslavija.

Waterpolo tekma Jugoslavija-Italija 5:0.

V veslanju so Izolani boljši, v plavanju pa Pirančani

V Piranu je bil v nedeljo plavalni in veslaški dvoboj med Izolo in Piranom. Najprej je bila veslaška tekma v četvorici s krmarjem na 1.000 m, kjer so se Izolani pokazali odločno boljše. V plavanju pa so Pirančani dobili vse tri tekme na 25 m, 50 m in 100 m.

Veslanje — 1) Izola 3'33" (Kovačič, Moscolin, Del Gos, Drecssi in Pellizzaro); 2) Piran 3'40" (Giurini, Giraldi, Fragiacomo, Fonda in Spesot).

Plavanje — 25 m: 1) Piccoli; 2) Muiesan — 50 m: 1) Pugliese 29"; 2) Miani 29"7. — 100 m: 1) Spessot 1'5"; 2) Miani 1'7".

Veslaške tekme v Comu

Jugoslovanski veslači Hajduka, Mladosti in Mornarja so povabljeni na veslaške tekme v Comu, ki bodo 11. septembra. Jugoslovani bodo nastopili v dvojici brez krmarja, v četvorici brez krmarja in z njim ter v osmorici.

Hajduk četrtič premagal avstralsko reprezentanco

Na svoji avstralski turneji je jugoslovansko moštvo «Hajduk» iz Splita v petek zvečer premagalo avstralsko reprezentanco s 6:3. To je četrta Hajdukova zmaga nad avstralsko reprezentanco. Razmerje golov se je s to tekmo zvišalo na 56:13 v korist Hajduka.

Jany v Jugoslaviji

Znani francoski plavalec Jany in njegova sestra Ginette Jany, ki je ena izmed najboljših francoskih plavalk, bosta prispela sredi septembra v Jugoslavijo. V istem času bo v Splitu jugoslovansko državno prvenstvo v plavanju.

SELLIER, EDEN NAŠIH NAJBOLJŠIH KOLESARJEV.

PRIJATELJSKE NOGOMETNE TEKME

Nova Gorica - repr. Istre 1:0

Na športnem igrišču v Novi Gorici je bila v nedeljo prijateljska nogometna tekma med tamkajšnjim moštvom in reprezentanco Istre. Prvi napad so začeli Istrani ob 5' in je bil to njih najboljši napad vse igre. Kaj drugega niso več dosegli, ker so imeli prešibko napadalno črto. Posebno se je izkazal Goričan Kortar, ki je ob 30' zabil edini gol v tekmi.

Istrani so tekmo izgubili, ker niso imeli dobre sestave moštva in ker so bili nekateri igralci na nepravilnih mestih. To naj jim bo v šolo, da bodo polagali več pažnje v izbiri in seveda več resnosti. Njih borbenost in odločnost bi imela tako boljši učinek.

PIRAN-ARZENAL 3:2 (3:1)

Ta prijateljska nogometna tekma v Piranu med domačini in Arzenalom je bila že od začetka zelo živahna. V 12' je Grigio zabil prvi gol, nekaj minut pozneje pa drugega. Nato je Arzenal pričel napadati in tu je Uršič v 28' dal prvi gol za Arzenal. Arzenal je še vedno napadal ,vendar je že začel polagoma popuščati, kar je Grigiu omogočilo, da je poslal tretji gol v mrežo. V drugem polčasu je skušal Arzenal na vsak način stanje izenačiti, kar mu je delomą uspelo z golom v 17'. Tekma se je končala z zmago Pirančanov.

MEDUZA B-OLIMPIJA 1:1

Tekma živa, vendar brez posebnosti. Čeprav je moštvo Olimpije močnejše, se je končala tekma neodločeno, ker se je koprska Meduza ta dan odlično borila. Za Meduzo je zabil gol Valenti, za Olimpijo pa je bil avtogol.

Angelo Vivante - JADRANSKI IREDENTIZEM

Ogorčena borba italijanskih luk proti Trstu

85

V tej zvezi je brošura «Dedizioni del Comitato municipale feroviario» iz leta 1868, zelo jasna!» Z dogodki leta 1866., pravi med drugim, «so prenehali veljati argumenti, ki so jih doslej uporabljali zagovorniki pontebske proge». S tistim letom se je začela ogorčena borba, ki jo vodijo proti Trstu italijanske luke, da bi privlekle nase vso trgovino med Azijo in Evropo. Drugje Občinski železniški odbor obrne grajo, ki jo je neki videmski časopis izrekel proti- nekemu Cedadcu, ki se je zavzemal za Predil, češ da «gotovo ni hvale vreden tisti, kdor se pridruži nasprotnikom, ki spadajo k drugi državi, proti trgovski zbornici. In s tem v zvezi se je treba spomniti, da je Italija smatrala takrat Predil za nevarno vojaško črto. Edini tržaški liberalec, ki je bil odločen nasprotnik predilskega projekta, je bil Hermet. Toda Hermetovo nasprotovanje ni izviralo iz vzroka, kakršenega navaja Nemec Bucheben, ki se bavi z našim železniškim vprašanjem, ko pravi, da «so pristaši društva «La Società del Progresso» opustili misel na predilski projekt zato, da ne bi imeli ničesar, kajti s tesnejšo povezavo med Trstom in notranjostjo bi bili izgubili osnovo svoje politične moči». To machiavellistično samouničevanje je v prevelikem nasprotju z v bistvu trgovsko miselnostjo italijanske tržaške buržoazije in s Hermetovo miselnostjo še prav posebej. Možno je, da je Hermet s svojimi prijatelji vred rad opustil misel na predilski projekt (ki naj bi škodi koristim Benetk) tudi iz čustvenih nagibov. Toda, ako bi se bil Hermet pustil voditi izključno od unitarne težnje, bi se bil moral toliko bolj upirati novemu železniškemu projektu, za katerega pa se je po letu 1870 začel bojevito zavzemati. Takrat se namreč vlogi spremenita: trgovska zbornica, ki je bila prej zagovarjala Pontebo, začne zdaj zagovarjati Predil; mestni sosvet pa se zavzame za drug projekt, ki je sicer mnogo manj v opreki s koristmi Benetk, a ki je prav zaradi tega še bolj avstrijski. Gre za projekt proge, ki bi morala iz Trsta skozi Razdrto doseči Rudolfovo železnico v bližini Skofje Loke in peljati od tam čez Ljubelj v Celovec. Ta tako imenovana škofjeloška proga je bila zamišljena z gačnim namenom in z drugačno vlogo kakor predilska. Predil je namreč svoje naravno nadaljevanje v zahodnem masivu Tur (Gasske Ture) in bi zato zbližal Trst posebno s švicarskimi vzhodnoškimi industrijskimi predeli, to je z zaledjem, za katerega se poteg jejo Trst, Benetke in Genova. Avstrijskega zaledja pa bi se predilska proga le malo dotaknila. S tem zbližanjem bi se okoristili predv Češke in Zgornja Avstrija (da omenimo samo industrijske predele). Škofjeloška železnica pa, ki bi tekla bolj proti severo-vzhodu, ... peljala proti vzhodnem masivu Tur in bi tako predstavljala ne... srednejšo zvezo z zgodovinskim in državnim zaledjem Trsta in ... največjimi industrijskimi predeli Avstrije (s srednjo in vzhodno ... Češko, z Moravsko itd.). Ta proga bi torej ustrezala ekonomskim in ... dicijam Trsta, a bi tudi zvezala tesneje kakor kdaj koli Trst z ... avstrijskih dežel in bi bila zato v popolnem nasprotju z ideologi... ki je za priključitev Trsta k Italiji. Kljub temu pa postane predi... proge Škofja Loka - Zahodne Ture za dobo tridesetih let borbe... geslo železniške politike italijanskih tržaških liberalcev. Glavni ... neutrudni zagovornik te politike pa je liberalni svetnik Ces... Combi, ki jo brani z načeli najstrožjega ekonomskega determinizma ... kakršen izhaja iz specifičnega položaja in vloge Trsta v avstrij... državi. Že leta 1847. je Combi v spisu «Tržaško železniško vprašanje» ... pravil: «Usmerimo našo dejavnost proti našim severnim pokrajinam ... ki jih je narava sama postavila v naše zaledje in kjer prebiva nekaj ... milijonov prebivalcev». Dvajset let potem je takole povzel svoj p... gram: «Vskladiti moramo, kolikor je to mogoče, interese Trsta z ... teresi njegovega zaledja in ohraniti in razširiti našo uvozno in ... vozno trgovino v osrčje našega cesarstva, in to skozi naše dežele ... ne pa da bi odprli nove poti tujim interesom, itd. («Se eno besedo ... o novih železniških progah». Caprin, 1864., stran 6).

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI štev. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA R. MANNA št. 29 — Telefonska številka 83-51. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18, tel. 83-51. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 40, finančno-upravni 60, osmrtnice 70 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 Din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Svetogorska ul. 42, Tel. 749 - Koper, ul. Battisti 30/a, Tel. 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B in FLRJ: 55, 165, 330, 650 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1.90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - Trst